

Cosmographie intro

ductio: cum quibusdam Geome-
trie ac Astronomie princi-
pijs ad eam rem
necessarijs.

Insuper quattuor Americae
spicij navigationes.

Universalis Cosmographie descriptio
tam in solido q̄ plano: eis etiam
insertis que Ptholomeo
ignota a nuperis
reperta sunt.

Cum deus astra regat et terre climata Cesar
Nec tellus nec eis sydera maius habent.

Maximiliano Cesari

Augusto. Philesius
Clogefigena.

Cum tua sit vastum Maestas sacra per orbem
Cesar in extremis Maximiliane plagis
Qua sol Eois rutilum caput extulit undis.
Atq; freta Herculeo nomine nota petit:
Qua; dies medius flagranti sydere feruet.
Congelat et Septem terga marina Trios
Ac iubeas regum magnorum maxime princeps
Vitia ad arbitrium iura subire tuum
Hinc tibi deuota generale hoc mente dicauit
Qui mira presens arte parauit opus.

Anteloquium

Diuo Maximiliano

Cesari Augusto Martinus
Flacomilus foelicitatē
optat.

S multas adūsse regiones

et populoz vltimos vidisse nō solū voluptariū s; etiā in vita pducibile est qđ in Platone Appollo nio Thyaneo atq; alijs multis p̄hilosophis / qui indagāda; rerū causa remotissimas oras petue runt / clarum euadit quis oro inuictissime Cesar Maximiliane regionū atq; vrbium situs / 7 exier norum hominum.

Boeth?

Quos videt condens radios sub vndas

Phoebus extremo veniens ab ortu:

Quos premunt Septem gelidi Triones:

Quos Flouibus sicco violentus estu

Toret ardētes recoquēs harenas. Quis in quā illoz omniū

ritus ac mores ex libris cognoscere iucundū ac vtile esse inficias

ibit. Sane (vt dicā qđ mea fert opinio) sicut longissime pegrinas

ri laudabile est ita de quīs cui ipse terraz orbis vel ex sola charitas

rum traditōe cognit? est: nō absurde repeti identidē potest illud

Odissēe caput qđ doctissimus poetaz Homer? de Ulyssē scri

Dic mihi musa virū capte post tempora troie

Quot mores hominum multorum vidit et vrbes.

Hinc factū est vt melibros Ptolomei ad exemplar Grecū quos

trundā ope p virili recognoscere 7 quattuor Americi Vesputij na

uigationū iustrationes adijcēte: totius orbis typū tam in solis

do q̄ plano (velut p̄viam quandā ylagogem) p̄ cōmuni studio

soium vtilitate parauerim. Quem tuę sacratissime maiestati cuz

terrariū dominus existas dicare statui. Ratus me voti compositē

et ab emulorum machinamentis: tuo (tanq; Achilles) clipeo tutis

simū fore si tuę Maiestatis acutissimo in eis rebus iudicio: aliq̄

saltem ex parte me satis foccisse intellexero. Vale Cesar indyctissi.

Ex oppido diui Decodati. Anno post natuz Saluatorez supra

sesquimillesimum septimo.

Homerus

Anteloquium.

Tractandorum ordo.

Cum Cosmographiæ noticia, sine præuia quadã astronomiæ cognitione, et ipsa etiam astronomia: sine Geometriæ principijs plene haberi nequeat: dicemus primo in hac succincta introductione paucula de Geometriæ inchoamentis: ad spheræ materiam intelligentiam seruientibus:

- 2 Deinde quid spheræ axis / poli etc.
 - 3 De coeli circulis.
 - 4 Quandam ipsius spheræ secundum graduum rationes Theoricam ponemus.
 - 5 De quinque Zonis cælestibus earundemque graduum coeli ad terram applicatione.
 - 6 De Paralellis.
 - 7 De climatibus orbis.
 - 8 De ventis cum eorum et aliarum rerum figura vniuersali.
 - 9 Nono capite quedam de diuisione terre / de sinibus maris / de insulis / et locorum ab inuicem distantia dicentur.
- Addetur etiam quadrans Cosmographo utilis.
- Ultimo loco quattuor Americi Vespuchij subiungentur projectiones. Et cosmo. tam solidam quam planam describemus.

Geometriae.

De principiis geometriae ad sphaerę noticiam necessarijs.

Caput primum.

Omnia in sequentibus circuli
circuferentię/centri/diametri/et id genus aliorę
crebra mētio fiet: ideo primū nobis singillatim de
talibus breuissime tractandum venit.

Est igitur circulus/figura plana uidē/circūdu
cta linea contenta: in cuius medio punctus est: ●
quo omnes rectę lineę ad circūdantem lineā edu
ctę/ad inuicem sunt equales.

Figura plana/est cuius medium non subsultat neq; ab extre
mis egreditur.

Circūferentia/est linea circulum continens ad quā omnes re
ctę lineę a centro circuli eiectę/inter se sunt equales/quę et ambit
us/et circuitus/curvatureq; ac circulus a latinis/ gręce autem
peripheria dicitur.

Centrū circuli/est pūctus ille a quo omnes rectę ad lineā circuli
continentem eductę ad inuicem sunt equales.

Dimidius circulus/est figura plana diametro circuli et me
dieta circūferentię contenta:

Diameter circuli/est quęcumq; linea recta per centrum circuli
transiens vtrinq; ad circuli peripheriam eiecta:

Linea recta/est a puncto ad punctū extensio breuissima:

Angulus/est duarę linearę mutū? tractus. Est cū figurę par
ticula a lineę contactu in amplitudinē surgens.

Angulus rectus/est angulus ex linea supra lineam cadente/ 2
vtrinq; altrinsecus duos adinuicē equales angulos facien tecan
satus: quem si rectę lineę continent reculinis: si curuę/ curuus
sphericalisq; dicitur.

Obtusus est qui recto maior. Acutus recto minor.

Solidum/est corpus longitudine/latitudine/ altitudinesq; di
mensum.

Altitudo/ crassities/profunditas idem.

Geometriae

Integrū est res tota aut rei pars: q̄ sexagenaria partitiōe nō pro
Minutum est sexagesima integri pars. u cur.
Secundum sexagesima pars minuti.
Tercium sexagesima secundi: et ita deinceps.

Caput Secundū quid sphaera.

axis / poli r̄. strictissime perdocet.

Atcaq̄ aliquis Cosmograuię noticiā habere possit
necessum est. vt sphaerę materialis cognitiōe habe
at. Postq̄ vniversi orbis descriptiōe p̄mo a P̄tho
lomeo atq̄ alijs traditā: r̄ deinde p̄ alios amplifica
tam nuper vero ab Americo Vesputio latius illu
stratam facilius intelliget. Igitur:

Theodo
sius.

Sphaera (vt eā Theodosius in libro de sphaeris definit) est so
lida r̄ corporea figura: vna quidē p̄ueta superficie p̄teta: in cui⁹ me
dio p̄ncip̄ est: a q̄ oēs recte lineę ad circūferentiā eductę adiūicē s̄
ēq̄les. Et cū (vt neoteris placet) decē sint sphaerę coelestes. sit ma
terialis sphaera ad instar octauę (q̄ quod stellifera sit) aplanis dici
tur: ex circulari artificialiter adiūicē iunctis per virgulā et axem
mediā centrū (quę terra est) tangentē composita.

Axis sphaerę est linea p̄ centrū sphaerę transiens: ex vtraq̄ parte
suas extremitates ad sphaerę circūferentiā applicās: circa quā sphae
ra sicut rota circa axem carri (q̄ stipes teres est) intorq̄tur r̄ cōuer
titur: estq̄ ipsius circuli diameter. De q̄ Manilius ita loquit̄.

Manili
us.

Aera per gelidum tenuis deducitur axis
Sydereus medium circa quem voluitur orbis

Poli (qui r̄ cardines r̄ vertices dicuntur) sunt p̄ncip̄a coeli axem
terminātia: ita fixa vt nunq̄ moueant: sed p̄petuo eodē loco ma
neant. Et que hic de axe ac poli dicunt̄ ad octauā sphaeram refer
rends sunt. Quoniā in presentiaz materialis sphaerę determina
tiōe (quę vt diximus) octauę sphaerę similitudinē habet: suscept
mus. Sunt itaq̄ eorū duo principales: vnus Septentrionalis
Iqui r̄ Arcticus r̄ Borealis appellat̄: alter Australis: quę Antarc
ticam vocant: de hīs Vergilius ait.

Virgili⁹

Hic vertex nobis semper sublimis: at illum
Sub pedibus stix atra videri manesq̄ profundi.

Ros enī in Europa et Asia degentes: polum Arcticū p̄pe

Rudimenta.

tuo videmus: qui sic dicitur ab arcto v[el] Arcturo maiore Ur[s]a: q[ui]
et Calisco et Elice nominat: et Septentrionalis a septē stellis plau-
stri: que Triones vocitant: et sunt minoris Ur[s]e: quā etiam Ly-
nosuram adpellant. Unde Dancuanus Baptista.

Bap[ti]s-
tarme,

Tu nobis Elice nobis Lynosura per altum

Te duce vela damus et. Item Borealis et Aquilonicus ab ei[us]
mundi parte vento. Flante stellā maris vocare asueverūt. Huic
oppositus est Antarcticus vnde et nomen sortitur. Nam anti gre-
ca dictio latine cōtra significat. Is et Rothicus et Austronothi-
cus dicitur: atq[ue] a nobis propter terrę circulum qui est deuexis
videri non potest: sed ab antipodibus (quos esse comperam est)
cernitur. Ubi et obiter annotandum quod

Deuexiū rei spherice tumorem et ventrem significat.

Comexum vero eius contrarium est et concavitatem notat.

Sunt preterea duo alij poli ipsius zodiaci duos. in coelo cir-
culos: Arcticū scilicet et Antarcticum describentes. Verum quia
zodiaci et Arctici atq[ue] Antarcticī (qui in coelo sunt circuli) mentio
nem fecimus: ideo capite sequenti de circulis tractabimus.

De circulis coeli Cap[itu]l[um]

put Tertium,

Ulpices sunt circuli: qui et segmina ab auctoribus
dicuntur in sphaera et coelo: non reuera quidē exister
tes sed imaginabiles: maiores. s. et minores.

Maior circulus est: qui in p[er]fecta superficie sphē-
re descriptus: ipsam in duo equa diuidit: hor[um] sunt
scilicet. Aequator. s. Zodiacus / Colurus equinoctioꝝ

Colurus solsticioꝝ. Meridianus. et Horizon.

Circulus minor in sphaera est: qui in eadem sphaere superficie
descriptus: sphaerā minime in duo equa diuidit. Tales sunt quat-
tuor. Arcticus / Canceri / Capricorni / et Antarctic[us]. Ita summam
sunt decem: de quibus debita serie et primo quidem de maiorib[us]
dicemus.

Aequator: qui et primi mobilis cingulus: et equinoctialis di-
citur: est circulus maior: sphaerā in duo equalia diuidēs: secundū

Sphere mate.

qualibet sui partem ab utroque polo eque distans. Sic dicitur quod
maia sole ipsum transante (quod bis in anno in principio arietis
scilicet mense Martio et principio librae mense septembri contingit)
toto terrarum orbe equinoctium et dies nocti equalis est.

Aequinoctium Martii arietis vernale.

Aequinoctium septembris librae autumnale.

Zodiacus est circulus maior equatorem in duobus punctis
(que sunt principia arietis et librae) dirimens / cuius una medietas
tum ad septentrionem altera vero ad Austrum declinat. Ita dicitur
vel a zodiaco quod animal significat / quoniam duodecim animalia
in se habet / vel a zoe quod est vita / quia omnium inferiorum
vita secundum planetarum motus sub ipsa esse dignoscitur. La
tini eum signiferum vocant / quia signa in se ferat. Atque obliquum
circulum. Hinc et Martio infit. Obliquus quia se signorum ver
teret ordo.

Utrique

In media zodiaci latitudine circularis linea ipsum in duo equalia
partiens et utroque polo septem latitudinem graduum relinquens intelligitur quae
Eclipticam vocant / eo quod nunquam solis aut lunae deliquitium et eclipsi
bus contingat nisi eorum uterque sub ea linea in eodem vel opposi
tis gradibus decurrat. In eodem si solare futurum sit deliquitium. In
oppositis vero si ipsius lunae. Et sol semper sub ea linea medius in
cedit necque ulterius deuiat. Luna autem et ceteri planetarum nunc sub ea
nunc citra vel ultra exspatiati vagantur.

Duos sunt in sphaera coluri / qui solsticia et equinoctia distinguunt
Ita a Colone grece quod membrum significat / et vris bobus (quos
magnitudine Elephantum) Caesar commentariorum lib. iiii. in Herci
nia filius esse ait dicit / quoniam sicut cauda bouis membrum erecta
semicirculum et non completum facit / ita nobis colurus semper imperfectus
apparet. Una enim medietas videtur / cum alia sit occultata.

Caesar

Colurus solsticioz qui et declinationum dicitur est circulus maior
per principia cancri et capricorni / per polos ecliptice pariter et po
los mundi transiens.

Aequinoctioz colurus itidem circulus maior et si per principia
arietis ac librae et mundi polos transiens.

Meridianus est circulus maior per punctum verticis et polos mun
di transiens. Tales in generalibus nostris tam solido quam plano decem
gradibus ab invicem distinguimus. Est autem punctum verticis (quod et

Rudimenta

gentib' dicitur in coelo punctus directe rei superpositus.

Horizo (quē finitorē q̄z dicūt) est spherę circul' maior sup' be-
mis, heriū (id est dimidiū spherę) ab inferiori dividēs. Estq; is in
quē s' b' diuo p̄siteriū circūducentiūq; oculos videt obtur' def. cere
q; z p̄te coeli visam a nō visa dirimere cernit. Diversaz autē regio
nū var' est horizo; z oīm horizontiū capis, vertez, pol' dī. Nam
tale punctū omniquaq; ab finitore atq; ipō horizōte eque distat.
Et hęc de circulis maiorib' nūc ad minores veniamus.

Cirulus arcticus est circulus minor quē polus zodiaci ad mo-
tum primi mobilis circa polum mundi arcticum describit.

Antarcticus est circulus minor quē alter polus zodiaci circū
polum mundi antarcticū causat atq; describit. Nūcupamus autem
polum zodiaci (de quo etiā superiori capite diximus) punctū vn-
decimq; ab eclipticā a eque distantem. Sunt em̄ poli zodiaci axis
eclipticę extremitates. Et q̄nta est maria solis declinatio (de qua
mox plura) tanta est poli zod. a polo mundi distantia.

Tropic' Cācri ē circulus minor quē sol in principio cācri existēs
ad motū primi mobilis describit; q; z solsticiū estiuū dī.

Tropic' capricorni est circulus minor quē sol in initū capricorni te-
nēs; ad motū primi mobilis describit. Hūc etiā circulū brumę dī

Leterum quia declinationis mentionem foecis (āmus,
mus ideo annotandum.

Declinationē esse q̄n sol de equinoctiali ad Tropicum cancri
scandit; vel ad capricorni tropicum a nobis descendit

Ascensionē p̄strario accipim' q̄n. s. a tropicis eq̄tori p̄inquat;
Licet a cyros z improprie a q̄busdā dicat ascēdere q̄n nobis p̄pin-
quat; et descendere cum a nobis discedit. Hactenus de circulis
iam ad spherę Theoricā et latiorē quādā graduū quibus tales ab
inimicē distent speculationē accedamus.

Caput. III. De quadā spherę

Theoricā scđm graduū rationes.

Dhera celestis quinq; ligatur

circulis principaliorib' vno maiore z quatuor minoribus
Arctico, s. cācri eq̄tore/capricorni; z antarctico. E quibz
equator est maior; aliq; quatuor minores. Nos ipsos vel

B

Spere mate.

Virgil? Potius que intersunt spaciam auctores Zonas vocare asueuerunt
Hinc et Virgilius in Georgicis ait.

Quinq; tenent coelum zone; quarum vna conuulsa
Semper sole rubens et torrida semper ab igni est
Quam circum extreme dextra leuaq; trabuntur
Lerulca glacie concretę atq; himbribus atris;
Has inter medianq; duę mortalibus egris
Vnere concessę diuum; et via facta per ambas,
Obliquus qua se signorum verteret ordo.

De quar; qualitate in sequentibus plura dicentur. Quia 60 su-
perius tetigimus q; polus Zodiaci circulum arcticum describit;
ideo pro vltiori speculatione sciendum hoc de superiori Zodiaci po-
lo (qui in 66. gradu et 9. min. eleuationis situs est; atq; a polo ar-
ctico. 24. gradibus ac 51. min. distat) intelligi oportere.

Gradus. Ubi et illud non ignorandum, Gradum tricesimam signi par-
Signū. tem esse. Et Signum duodecimam circuli. At triginta duodeci-
es multiplicata. 360. reddunt.

Quare liquidum euadit quod gradus iterum tricentesima et se-
ragesima circuli pars esse definiti possent.

Circulum autem Antarticum polus Zodiaci inferior describit; qui
in eodem gradu declinationis situs est; et eque a polo antarctico di-
stat sicut superior ab arctico.

Tropicum cancri/ecliptice reflexio siue maria solis versus se-
ptentrionem declinatio (que ab equinoctiali ad 23. grad. 51. min. si-
ta est) designat.

Tropicum capricorni alia Ecliptice reflexio siue maria solis versus
Australi declinatio (q; ad toridem gradum sic predicta sita est) describit;

Distancia inter tropicum cancri et circulum arcticum est. 42. gra-
duum et 18. min. Toridem etiam graduum est distancia inter tropicum
capricorni et circulum antarcticum.

Aequatorem media coeli amplitudo a polis mundi eque di-
stans efficit.

Huc vsq; de quinque zonis et ear; abinuicem distantia. consequenter etiam
strictim de reliquis quedam trademus.

Circulum zodiaci eius ipsius poli ostendunt; a quibus vsq; ad tro-
picos (id est maximas solis declinationes et solsticia). 42. grad. et
18. min. sunt. Estq; zodiaci latitudo ab ecliptica versus utroq; tro-

Rudimenta

picos sex graduum, et in vniuersum, 12, grad.

Coluros declinationū et ascensionū lignant solsticia et equinoctia: biq; sub polis mundi sese per axem coeli ad angulos rectos sphaerales interfecāt. Similiter p equatore. Sed per Zodiacum equinoctioꝝ coluri vadentes constituunt angulos obliquos cui; per solsticioꝝ zod, rectos causent.

Circulum meridionalem (mobilem quidem) axis idē sub ipfis polis continet.

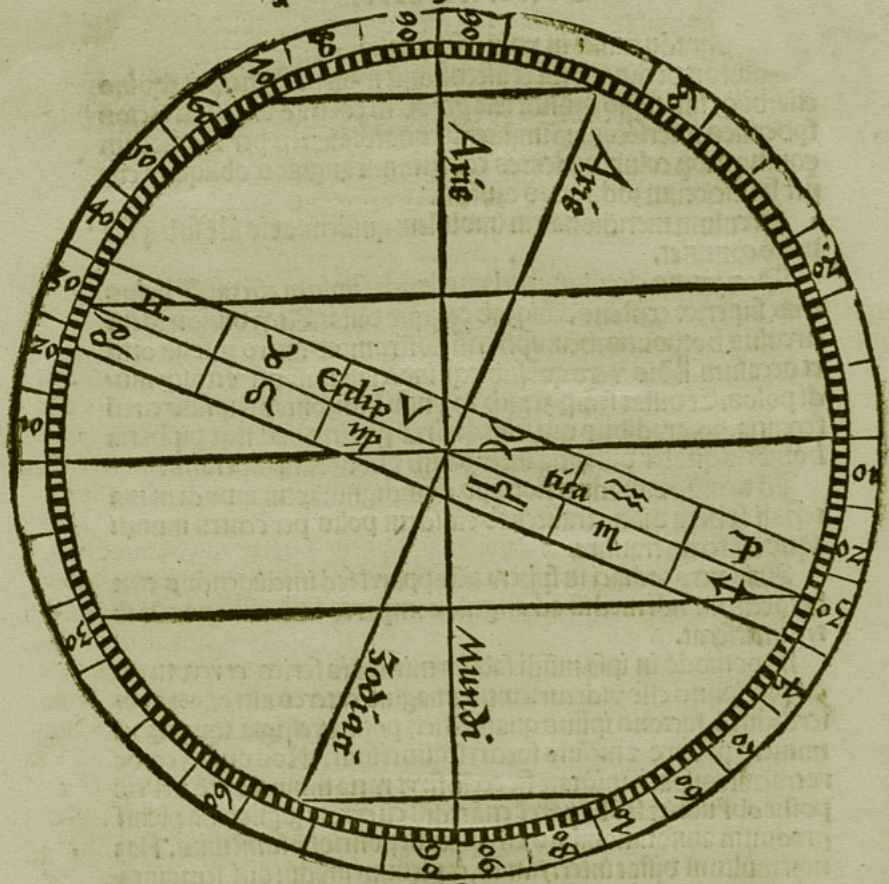
Horizontis circulum: declarat zenith. Ipsum em̄ tanq̄ polis eius superior existens, vbiq; ab eo eque distat. Atq; diuidit idem circulus horizonis: hemispheriū nostrum ab altero p solis ortū et occasum. His vero qui sub equinoctiali sunt per vtrosq; mūdi polos. Et distat semp zenith in omni horizonte ab ipsius circūferentia, 90, gradibus qui sunt quarta ps circuli. Estq; pipheria horiōtis quater distantia inter zenith et horizonta superans.

Id demū animaduersione nō est indignū: axem mundi in materiali sphaera diametraliter ab eiusdem polis per centrū mundi (que est terra) transire.

Axis vero zodiaci in sphaera nō apparet sed intelligendus est, et bicaxem mundi mediū ad angulos impares siue obliquos in cētro interfecat.

Hoc modo in ipsa mūdi fabrica mirabilis series et rerum ordo p̄cipuus esse videtur: cuius imaginē veteres astronomi describentes, factoris ipsius quantū fieri potuit vestigia (qui oia in numero pōdere et mēsurā foecit) sequuti sunt. Hos quoq; ea de re tractātes: spacū unīqtate sic exclusi: vt ratio minutoꝝ nō vel vic possit obfuari: et si obfuares etiā tediū cū errore gigneret: a plenīs graduum annotationibus circuloꝝm positionē sumemus. Nam non multum distat inter: 51, mīn, et plenum gradū: qui sexaginta minuta continet sicuti supra diximus: atq; in libro de sphaera et alibi ab harum rerum studiosis examussim declaratur. Itaq; in figura quam pro talium intelligentia hoc loco subiungemus, ipsi bini tropici cancri scilicet et capricorni: atq; maxime solis declinationes ab equinoctiali, 24, gradibus distabūt. Quantum et poli ipsius zodiaci: siue circuli arcticus et antarcticus a polis mundi sunt distantes; super sexagesimum sextum eleuatiōis gradum sūti.

Polus Arcticus

Polus Antarcticus.

Caput. V. De quinque zonis

celestibus earundem 7 graduum coeli
ad terram applicatione

¶ Actenus brevissime de nonnullis
Geometriae principijs de sphaera polis / quinque Zonis

Rudimenta sphaere

atq; ipsi mundi circuli rertusq; talium quada Theorica dicim? hunc
recto (ni fallor) ordine de applicatōe horū circuloꝝ ⁊ gdnū ad ipaz
terrā suscipiēda determinatio venit. Ergo igit sciendū est in terra
quinq; plagas per Zonas predictas distingui. Unde **Quidius** **Quid?**
in **Oetbamozphosi** ait.

Utq; duę dextra coelum totidemq; sinistra
Parte secant zone: quinta est ardentior illis
Siconus inclusum numero distingit eodem |
Lura dei: totidemq; plage tellure premuntur
Quarum que media est non est habitabilis estu
Nix regit alta duas: totidem inter vtraq; locauit
Temperiemq; dedit mixta cum frigore flamma.

Et vt res apertior fiat. q̄tuor minores circuli **Arctici** / **canceri** / **ca**
pricorni ⁊ **antarctici** determināt distinguūtq; q̄nq; coeli zonas.
Ut vbi causa esto in seq̄nti figura. a. pol' mundi arctici. b. c. circu
lus **Bore**. d. e. circuli **Lācri**. f. g. circuli **capricorni**. h. i. **antarctici**
h̄o pol' **Hoibic**. Erūt p̄ma zona. s. **Borea arctica**q; totū inter. b.
a. c. interceptū spacii / q̄ p̄petuo frigore rigēs inhabitata ē. **Scda**
erūt totū inter. b. c. e. d. e. interceptū spacii / t̄pata atq; habitabilis.
Tertia totū inter. d. e. f. g. mediū spacii feruore male egre q; habi
tabilis. **Sol** enim illic scdm̄ lineā. f. e. (q̄ nob̄ edipticam desiḡt) as̄
sidua volubilitate gyros ducēs suo feruore eā reddit torridā atq;
inhabitata. **Quarta** ē totū inter. f. g. et. h. i. spacii / t̄pata atq; ha
bitabilis. si aquarū vastitas et altera coeli facies id impure sinat
Quinta est totum inter. h. i. interclusum spacium frigore semp̄
horrens atq; inhabitata

Cū autē dicim? aliquā coeli zonā vel habitatā vel inhabitatam /
hāc denoiationē a sili zona terre. illi celesti plage s̄biecta intelli
gim? ⁊ q̄n habitatā aut habitabilē dicim? bñ ⁊ facile habitabi
lem. Cū h̄o inhabitatā v' inhabitabilē: egre difficileq; habitabilē
intelligim?. Sūt em̄ q̄ exustā torridāq; zonā nūc habitāt m̄lti. Ut
qui **Thersonesum aureā** incolūt: vt **Taprobaneses**: **Acthiopes**: ⁊
maria ps terre semp̄ incognite: nup ab **Americo Vesputio** reper
te. Quade re ipsius quattuor subiungēt navigationes ex **Ita**
lico sermone in **Gallicum**: et ex **Gallico** in **latinum** versē.

Itaq; sciendū qd̄ (vt ⁊ s̄bseq̄ns indicat figura) prima zona que
polo arctico prima est. ⁊ gdnus latitudinis: et. 51. min. habet.

Sphere materialis

Secunda que antarctica atq; illi ipsi par est: totidem

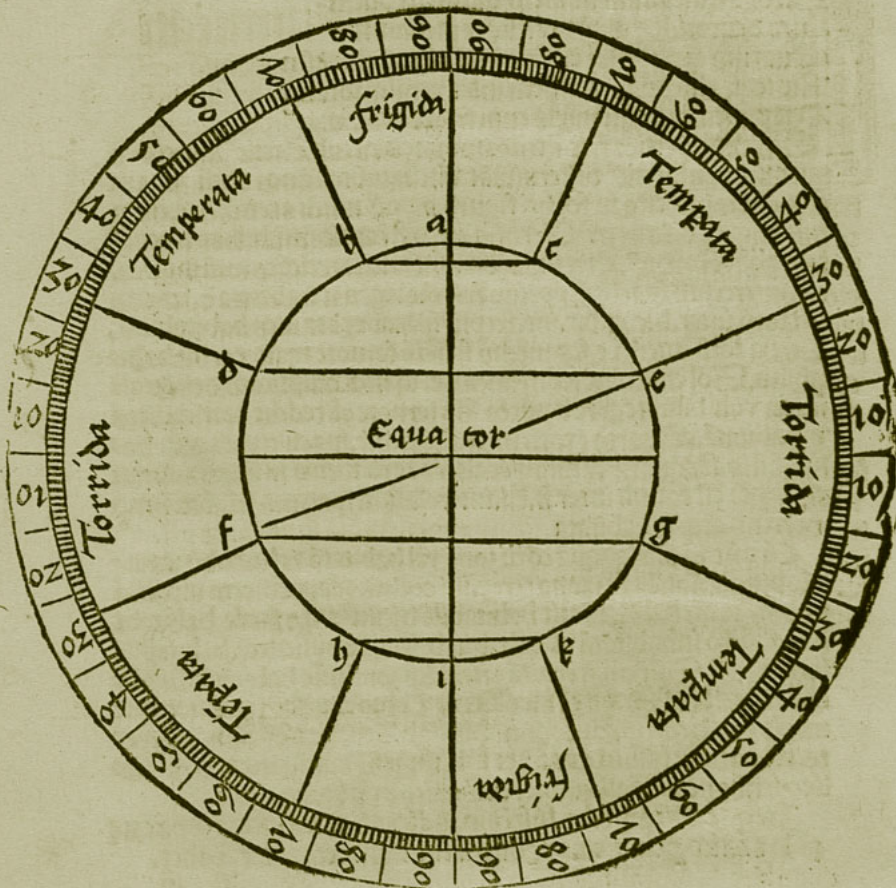
Tercia temperata, 42. et. 18. miñ.

Quarta que par est: totidem

Quinta s;o torrida et media gradus, 47. et. 42. miñ.

Sed horum quendam typum ponamus,

Polus Arcticus,

Polus Antarcticus

Rudimenta
Caput Sextum
De para-
lellis.

Paralelli (qui et Almucan-
tharat dicunt) sunt circuli vel lineę quoquo ver-
sus: atq; ex omni parte equedistantes: et nunq; si
possent etiã in infinitum protrahi concurrentes.
Qualis est in sphaera equator cum alijs quattu-
or circulis minoribus. Non quia quantum pri-
mus a secundo: tantum secundus a tertio distet:
nam hoc falsum est: vt ex precedētibus liquet: sed q; quilibet duo
circuli simul iuncti: secundam quamlibet sui partem eque abin-
uicem sint distantes. Non em̄ est equator ex vna parte altero tro-
picorum q̄ ex alia vicinior aut distantior: cum omniquaq; a tro-
picis sicut predictimus. 23. gradibus et. 51. minutis distet. Simi-
li modo de tropicis ad duos extremos dicendum est: quoz vterq;
q; ex omnibus sui partibus ab vtroq; 42. gradibus et. 44. mi-
nutis distant.

Licet vero possent paralelli ad libitum cuiuslibet distantes de-
scribi: nobis tamen pro faciliiori supputatione convenientissimuz
visum est (quod et ipsi Ptholomeo placuit) vt tā in solida q̄ pla-
na Cosmographię generalis descriptione. ipsos tot gradibus ab
inuicem secerneremus: quot sequens formula ostendit. Cui etiã
figura subiungetur: in qua paralellos per terram vtrinq; ad spha-
ram coeli protrahemus.

**Climata cum gradibus para-
lellorum simul horas.**

**Insignat numeris ista fi-
gura suis**

Paralelli ab equat.	gradus coeli	Horodie ruma.	Quot milli ta, gra, vnus
21 Diatiles 8	63	20	28.½
20	61	19	
19	58	18	32.½
18	56	17	½
17	54	17	37.½
16 Diarhip. 7	52.½	16.½	40.½
15 Diabo. 6	48.½	16	42.½
14	45	15.½	44
13	42.½	15.¼	45
12 Diarbo. 5	40.½.5.½	15	47
11	38.½.½	14.½.¼	48.½
10 Diarbo. 4	36.	14.½	50
9	33.½	14.¼	
8 Dialex. 3	30.½	14	54
7	27.½.¼	13.½.¼	
6 Diastenes 2	23.½.½	13.½	57
5	20.¼	13.¼	
4 Diamero. 1	16.½.½	13	
3	12.½	12.½.¼	
2	8.½.½	12.½	
1	4.¼	12.¼	59
Electora polis eque distas		12 continet	60
1	4.¼	12.¼	59
2	8.½.½	12.½	
3	12.½	12.½.¼	
4. Diameros	16.½.½	13	
5	20.¼	13.¼	

Climata
 cu gradib
 bus para
 litoru si
 mulbo
 ras.
 Insinuat
 meris
 ista figu
 ras suis.

FAVONIVS

Aquas

Quinis

Citavis

SEPTENTRIO

Circulus

Arcus

Metrico
realis

Aquas

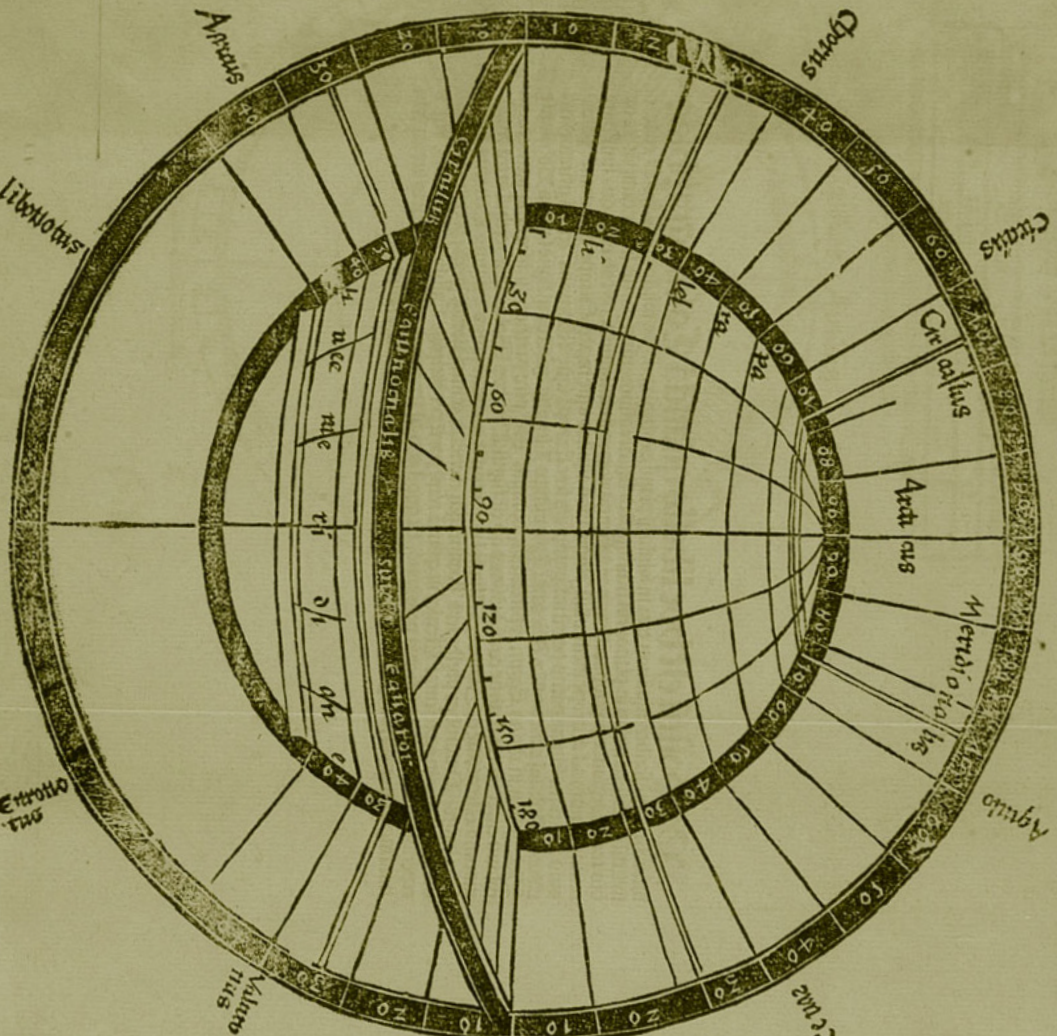
Circus

SVBSOLANVS

Valentius

Entro
tus

Libellus

Propositū est hoc libello quandā Cosmographiae

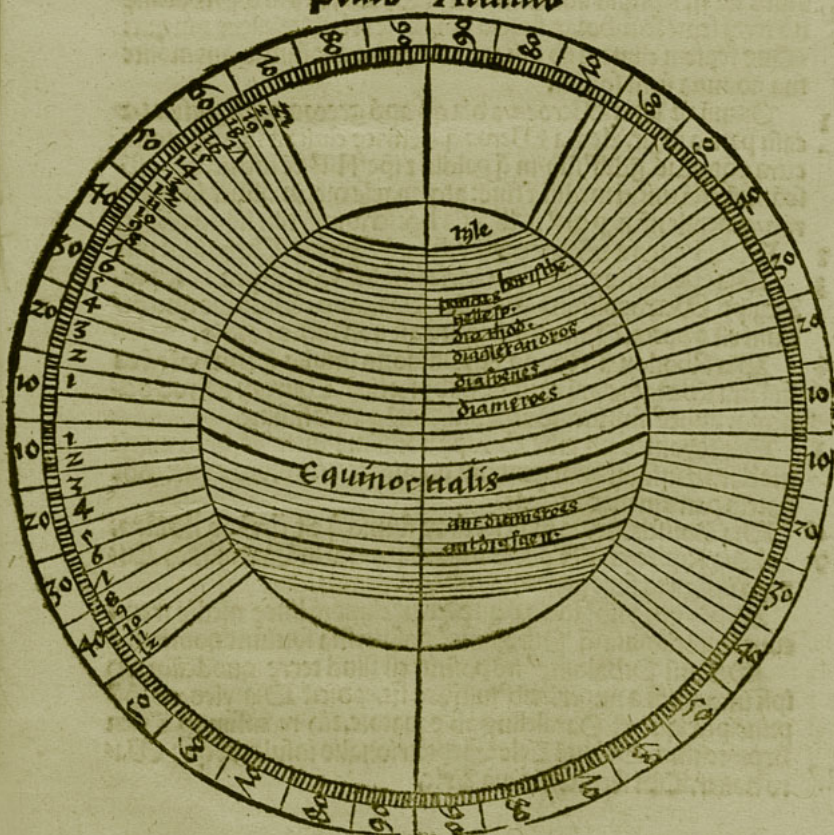
introductionē scribere: quā nos tam in solido q̄ plano depinximus. In solido quidē spacio exclusi
stricte sumus. Sed latius in plano: vbi sicut agrestes signare assueverūt et partiri limite campū: ita or
bis terrarū regiones precipuas; dominorū insignijs notare studuimus. Et (vt ab ea in qua sum⁹ paro
te incipiamus) ad Europe mediterrānū Rhomanas aquilas (quę regib⁹ Europe dominant) posui
mus atq; dāne summi patris patrū insignijs: ipsam fere Europā (quę Rhomanā cclēsiā p̄fiteatur) cin
ximus. A p̄uacā pene omnē ⁊ Asię partē signauimus Lunulis quod est in signe summi Babylonię
Soldani: quasi totius Egypti et partis Asię domini. Asię vtro partē: quę minor Asia dicitur: crocea
coloris cruce iuncto chalybe circūdedimus qd̄ est signū Turcorū Soldani: Scythiā in tra ymaū:
maximū Asię montē et Sarmaticā Asiaticā notauimus anchoris, quas magnus Tartarus pro in
signi habet. Lync rubea presbyterū Joannē (qui et orientali et meridionali Indię p̄fectus: in Bis
beriti sede tenet) representat. Venic⁹ in quartā terrę partē per indyos Eastiē et Lu. itan⁹ reg⁹ s
reperit: eorū dē iporū insignia posuimus. Et quod non est ignorandum: radosa maris litora (vbi
naufragia timentur) imaginibus crucis signauimus: sed hęc iam missa facientes.

Polus Arcticus

Parazeli.	Gradus	Horæ	Miliaria.
6. Anctiafines	23. $\frac{11}{12}$.	23. $\frac{1}{2}$.	52
7	27. $\frac{1}{2}$.	13. $\frac{1}{4}$.	

Et ita deinceps versus Antarcticum polum. Quod et subie-
quens figura commonstrat.

Polus Arcticus

Polus Antarcticus.

£

Sphera mate.

De climatibus caput Septimū.

¶ Ictet clima pprie regio interpretet / h tñ loco spacū ter
re inter duas eque distates appellat / in q porrectissi
me dicitur ab initio climatis vsq ad finē dimidię bo
re variatio est. Et quottū aliqđ clima ab eq̄tore fue
rit tot semiboris lōgissima ei⁹ loci dies / supat diem
nocti equale. Sūtqz ipoz Septēgemina: quīs ad

Clima
ta. 7.

austz nō sit septimū ad huc lustratū. S; Boreā p̄sus Ptholome
us terrā septē semiboraz spacio hospitale et habitabilem inuenit:
Quę septem climata ab insigni aut Urbe aut fluuio / aut monte
sua nomina sunt sortita.

1 Primum ēz Dia Heros / a dia qđ apđ grecos per significat / a
calu patrio iūgit. Atqz a Heroe q ē Africę ciuitas i torrida zona
citra eq̄torē. 16. ḡdib⁹ sita / in q palello 7 ipe Nil⁹ eē inuenit. Et / ab
seq̄ntiā etiā initū medii 7 finē: atqz marie diei in qlibet ipoz bo
ras / generale n̄m p̄ cur⁹ itelligētia hęc scribim⁹ tibi liqđ oñdet.

2 Dia Sienez a Siene egypti v̄be / qđ ē puicę Thebaidis p̄n

3 Dia Alerādras. Ab Alerādrā insigni v̄be Africę (cipiū
Aegypti Metropoli: quā Alerāder Magnus cōdidit: de quo dis
cum est a poeta. Unus Pelleo iuueni non sufficit orbis.

4 Rhodos sitā n̄fa tēpetate clarā ciuitatē habz fortiter Thurcaz efferos bel
licozqz impē⁹ sustinentē / atqz p̄ligantē generosissime.

5 Dia Rhomes / ab v̄be Europe notissima / inter Italicaz maris
me clara / 7 insigni olim gentium domitricē / atqz orbis capite / n̄e
patris patrum maximi sede.

6 Dia Borisbenes / a maḡ scythaz fluuio q est q̄r⁹ ab Histroz

7 Dia Ripheon / a Ripheis montibus: qui in Sarmatica Eu
ropa insignes sunt perpetua n̄sue candentes.

Ab his insignib⁹ locis. p̄ que ferme climatū lineę medię trans
eunt septē climata (q Ptholome⁹ posuit) sua sortiunt nomina.

Octauū Ptholome⁹ nō posuit cū illud terre (quodcūqz est)
ipsi incognitū a nuperiorib⁹ lustratū sit. et dicit Diaryles / qđ ip⁹
p̄ncipiū (qui est Paralellus ab equatore. 21.) rectissime p̄ Tylem
sit protensus. Est autē Tyle Septētrionalis insula: de qua Va
ro noster. Tibi seruię vltima Tyle.

Virgili⁹

Rudimenta

Et hec de climatib⁹ ab equatore Septentrione & suis. Parius
dicendū est de eis que sunt ultra æquinoctiale ad Austrū quorū sep-
tetraginta nomina habentia sunt iuxta raris: et dici possunt antidia. Per eos
antidia Alexandria / Antidia Rhodon. Antidia Rhemes / Antidia
Bonisbenes: a greca particula antiq̄ oppositū vlt⁹ extra denotat. Et
q̄ in sexto climate Antarcticū sūnt / et ps extrema Africe nup̄ re-
perta et Zāzibar. Lana minor / et Scula insule: et q̄rta orbis pars
quā q̄ Americ⁹ iuenit Americę q̄si Americi terrā siue Americā
nūcupare licet siue sūt. De q̄b⁹ Australib⁹ climatib⁹ hec Po-
ponti Belle Scogphi p̄ba intelligēda sūt vbi ait. Zone habitabi-
les paria agūt an⁹ t̄p̄a / vtz nō pariter. Anticibones alterā nos
alterā incolim⁹. Illi⁹ sūt ob ardore intercedētis plage icognitus
bui⁹ dicendus est. Vbi animaduertendū est: qd climatū quodq̄
alios q̄ aliud plerūq̄ foetus p̄ducit / cum diuersę sunt nature: et
alia atq̄ alia syderū virtute moderent. Unde Virgilius.
Nec vero terre ferre omnes omnia possunt
Hic segetes illic veniunt foecibus vne
Arborci foetus alibi atq̄ iniussa virescunt
Bramina. Rōne vides croccos vt Tmolus odores
India mittit ebur: mittunt s̄tra thara Sabey
At Calybes nudi ferrum: virosq̄q̄ pontus
Casterea. Eliadum palmas Epiros equarum et:

Americę
De po.
Belle

Virgili⁹

Caput octauum de ventis.

Quia in superiorib⁹ ventorū aliqui incidēt mēores
sui⁹ scilicet. polū Boreū. polū Noticiū atq̄ id gen⁹
alia dixi et iporū cognitio: nōnihil momenti imo mag-
nā vtilitatē ad Cosmogp̄tiā h̄re dignoscit: adeo h̄
s̄bseq̄nti capite: quēdā de ventis (qui et spirit⁹ et fla-
tus dicunt) tradem⁹. Est igit⁹ vetus (vt a Philoso-
phis definit) exhalatio calida et sicca lateraliter circa trā mora et
Quia p̄o sol scdm̄ binos tropicos / et ipm̄ eq̄tore triplicē orū
atq̄ occasū estiuale. s. equinoctiale ac hyemale seruat: et meridiet
silit̄erq̄ ipius septentrionis vtrinq̄ sint latera / quaz̄ quibet p̄nus
ventū h̄nt: ideo s̄i mat̄. p̄. s̄i. v̄. tres oriet̄. tres occidēt. totidē
meridiet / et medie noctis totidē: quib⁹ quorū q̄n seq̄nti formū
la mediū locū tengūt principales sunt / alij minus princi.

L ii

Sphere mate.

		Oriens,	Occidens,
	Collat.	Trop. Canc.	Leetas,
	Medij	Aequator.	Subsolanus,
			Fauoniq̄ et Zephi.
	Collat.	Tropi. Cap:	Eurus qui et Austr.
			Africus qui et Lybs
Ventoz forma.	Collat.		Meridies
			Media nox.
			Euronotibus
			Septentrio.
	Medij,		Auster qui et Fiorbus
			Aquilo qui et Bozeas
	Collat.		Lybonothus
			Trachias qui et Circius.

Quid? Poete tamen minus principales (qui et collaterales dicuntur) pro principalioribus et licetia (vt suus sibi mos est) vsurpare con-
sueverunt. Hinc et **Quidius** ait

Eurus ad Eurozam / Abatheas regna recessit
Persidasq; et radijs iuga subdita matutinis.
Aesper et Occiduo que littora sole tepescunt
Proxima sunt Zephiro: Scythiam / septemq; Triones

Horifer inuasit Bozeas / contraria tellus
Aubibus assiduis / pluuioq; madescit ab Austro
Est autem Subsolani aura saluberrima / que a sole purior et
subtilior alijs efficitur:

Virgili. Zephirus Caloris et humoris temperiem habens montium
pruinis resoluit. Unde est illud **Virgilij.** Liquitur et putris Ze-
phiro se gleba resoluit.

Quid? Austri flat crebro tempestatu / pcellat atq; hinc hinc presagus
est. Quare et **Horazius** inquit. Madidis Fiorbus euolat alis.

Virgili. Aquilo suo rigore aquas ligat atq; constringit. **Virgi.** Et gla-
cialis hyems Aquilonibus asperat vndas.

Virgili. His de ventis **Gallinarium nostrum** multe doctrine virum
sequentes quattuor edere versiculos memini
**Gallina-
rius** Eurus et Eoo flat Subsolatus ab ortu.
Flatibus occasum Zephirusq; Fauonius implent.

Rudimenta

Auster in extremis Lybie et Notus estuat oris:

Sudificus Boreas Equiloqz minatur ab axe.

Et licz veteri septentrionales sint natura frigidi / nihilo tñ minus
quā torrida zonā prāseūt / mitigant: sicut z de Austro torridam 30
nam anteaqz ad nos veniat trāscūte / cōpertū ē. Qd sequētibz verz

Quoqz loco p̄dit gelid⁹ furit Auster / z arctis (sib⁹ insinuat.

Logit aquas vinculis / at dum per torrida flatu

Sydera transierit nostras captandus in oras

Cōmeat: et Boreæ seuissima tela retorquet

At contra Boreas nobis grauis / orbe sub imo

Sit ratione pari moderatis leuior alis.

Ætæra morz varios qua cursus flamina mittunt

Immutant proprie naturam sedis eundo.

Hucusqz de veteri dictū sufficiat. Ponam⁹ nūc haz oīm figurā
vniuersalē: in q̄ sint poli / axes / circuli cū maiores tñ etiā minores:
oriens / occidens / quinqz zone / gradus longitudinis / latitudinis
tam ipsius terre q̄z coeli. paralleli / climata / venti zc.

Caput. IX. De quibusdam

Cosmographiæ Rudimentis.

In e frē ambitū ad coeli spaciū p̄icti obtinere rōez
Astronomicz demōstratiōibz p̄stat. Ita vt si ad coele
stis globi magnitudinē p̄ferat nihil spaciū p̄suis h̄re
iudicet. Et hui⁹ q̄d etiā exigue ī mūdo regiōis q̄tra fe
re portio ē. q̄ Ptholomeo cognita. a nob animatibz ī
colit. Atqz ī tris ptes hacten⁹ scissa fuit Europā. Africā. z Asiam.

Europa ab occidēte mari Athlātico / a septē. Britānico / ab oriē
te Thana / a Teotide palude / z p̄oro: a meridie mari mediterrāeo
claudis / habetqz ī se Hispaniā: Galliā: Germaniā: Rbetiā: Italiā
Breciā: z Sarmatiā. Sic dicta a filia regi Agenor⁹ ei⁹ nois: que
dū vginibz Tirti⁹s comitata in marino litore puellari studio ludē
retz canistra floribz stiparet ab Ioue ī thauz niuēū p̄sa / rapta. ill⁹
tergo isedisse / z p̄q̄ra p̄ōti ī Cretā delata frē p̄ iacētū nomē dedit.

Africa ob occidēte mari Athlātico / a meridie occa / se credit.
no Aethiōpico / a Septētrioe mari mediterraneo / z ab ortu Nili
flumie terminat. Ea ī se cōplectit Mauritanias Tingitanā z Le
sariensem / Lybiā interiore. Humidiā (quā z Tapaliā dicūt) mi
norē Africā in q̄ est Charrago Rhomani impij olim p̄tinax emu

Cosmographiae

lay Cyreneicā, Sarmaticā, Lybiā q̄ etiā noie tota Africa a Lybe rege Mauritanie appellat̄ Aethiopiā interiore, Aegyptū zc. Et dicitur Africa quod frigoris rigiditate careat.

Asia q̄ ceteras magnitudiez opib⁹ lōgissime vincit ab Europa Thanaī fluvio atq; ab Africa Istmo (q̄ in Australē plagaz dūctē Arabie z Aegypti sinū p̄scindit) secernit. Hec principalis finas regiōes h; Bithiniā, Balarā, Capadociā, Pāphiliā, Lidiā, Ciliciā, Armenias maiorē z minorē, Colchidē, Hircaniam, Iberiā, Albanā; z p̄terea multas quas singulatim enumera relonga mora esset. Ita dicta ab eius nominis regina.

Hic p̄o z he ptes sūt lati⁹ illustratē z alia q̄rta ps p̄ Americū Vesputiū (vt i seq̄ntib⁹ audiet) inēta ē quā nō video cur q̄s in⁹ veterē ab Americo inētoze sagac⁹ ingenij viro, Amerigē q̄si Americi trā; siue Americā dicēdā; cū z Europa z Asia a mlierib⁹ sua sortita sint noia. E⁹ sitū z gēt; mores ex his binis America navigatōib⁹ q̄ se-

America

Hūc i modū trā iā q̄dripartita cōḡscit (quū liq̄de itelligi dat, z sūt tres p̄me ptes p̄tinētes q̄rta ē insula; cū omī q̄q; mari circū data p̄spiciat. Et h; mare vnū sit quē admodū z ipsa tell⁹ mltis tñ simib⁹ distinctū z inuē; repletū insul; varia sibi noia assumit; q̄ z i Cos. nōḡphie tabul⁹ p̄spiciūt z Priscian⁹ i tralatōe Dionysij tali Cirant Oceani gurgestū vndiq; vastus Cus enūerat p̄sb⁹. Qui q̄uis vnus sit plurima nomina sumit.

Priscian⁹

Finibus Hesperijs Atlanticus ille vocatur
At Boree qua gens furit Armiaspa sub armis
Dicitur ille piger necnō Satur, idem Hortus est alijs;

Mare
Eoum
Indicū
Aethio-
picum

Unde tamen primo descendit lumine Titan
Eoum q; vocant atq; Indum nomine pontum
Sed qua deuecus calidum polus erapit Austrum
Aethiopum q; simul pelagus Rubrum q; vocatur
Circuit oceanus sic totum maximus orbem
Nominibus varijs celebratus.

Pāphili-
cū.

Persecat Hesperiam primus qui porgitur vndis
Pamphiliū q; latus Lybie p̄tendit ab oris
Sic minor est reliquis; maior quem Caspia tellus
Suscipit intrantem vastis Aquilonis ab vndis

Caspiū
Hirca.

Nomine Saturni quod Theris possidet equor.
Caspus iste sinus simul Hircanus q; vocatur
At duo qui veniunt Australis ab equore ponti

Rudimenta

Hic supra currens mare Persicus efficit altum
Eregione situs qua Caspia voluitur vnda
Fluctuat aut alter Pancheas litora pulsat
Eureni contra pelagus protentus in Austros
Ordine principium capiens Atblantis ab vnda
Herculeo celebrant quam mæte munere Sades
Leliferasq; tenet stans Atblas monte columnas
Est primus vastis qui pontus Ibericus vndis
Diuidit Europen Lybia cõmunis vtriq;
Hinc atq; hinc statq; sunt ambelittora cernunt
Hec Lybies hec Europes aduersa tuendo.
Ballicus hunc gurges: qui Lelica litora pulsat
Excipit: hunc sequitur Ligurum cognomine dictus
Ad petram leucen Aquilonis ab axe reductus
Que freta Sicanię concludit litore curuo
Insula sed Lynos proprijs pulsatur ab vndis.
Intra sardonium pelagus Lelumq; refusus
Inde salis tumidus Tyrrheni voluitur estus
Ad partes vergens australes excipit istum
Sicanię gurges solis deflexus ad ortus:
Qui procul effusus Pachynis tenditur oris
Ad Creten summam que prominet equore rupem:
Qua Borvna potens medijs qua Phestos in aruis
Arietis hanc rupem simulantem vertice frontem
Pro merito grah Criu dixere metopon.
Hoc mare Dargani concludit yapigis ora:
Illinc incipiens extenditur Adria vastus:
Ad Boream penetrans pelago solemq; cadentem
Fonius pariter sinus hic perhibetur ab orbe
Diuidit et geminas diuersis partibus oras:
Quas tamen extremas coniungit terminus vnus
Ad dextram partem protenditur Illyris alina:
Post hanc Dalmatie populorum maria tellus
Ad leuam Ausonię porrectus continet Ithmos
Quem tria circumdant maria vndiq; litore curuo
Tyrrhenum Siculum necnon simul Adria vastus
Sinitibus at proprijs exceptant singula ventos

Persicū.

Atblanti
cum.
Hercule
um.

Ballici

Mare
Tyrrhe

Siculi.

Adriaticum.
Fonium

Illyricū

Cosmographiae

- Tyrhenum Zephyro: Siculum sed tunditur Austro.
Adria succurrens Eoo frangitur Euro.
At post Sicaniam tractu diffunditur alto
- Syrtis** Ad Syrtim pelagus Lybicis quae cingitur oris:
Maiorem postquam minor excipit: equora longe
Atq; sinu gemino resonantia litora pulsant
- Mare** Finibus a Siculis Creteum tenditur equor
Creteū Ad solis veniens ortus Salmonida poscens
Dicitur Eous qui Crete terminus esse:
Post hanc est geminum mare vastum fluctibus atris
Fluctibus Hismarici Boreae quod tunditur atris.
Quod ruit aduersus celsae de partibus Arcti
Quod prius est Pbarium perhibent: hoc litora tangit
- Pbariū** Praecipitis casu montis: post vnda secunda
Sidonium est pelagus: penetrat qua gurgite pontus:
Sidoni Sicus Arctos ad partes equore vergens.
um Non longe rectus: Liliam nam frangitur oris.
Hinc Zephyros poscens veluti draco flectitur vndis
Quod inga montinagus vastat: siluasq; fatigat:
Partibus extremis Pamphilia clauditur isto:
Atq; Ubelidonię rupes cinguntur eodem
At procul hunc zephyrus finit Pataraeide summa.
Post hec Arctos ad partes aspice rursus
Aegeum superat qui fluctibus equora cuncta?
Dispersas vasto qui gurgite Cycladas ambit
Terminat hunc umbros pariter Tenedosq; coercens
Angusta trahitur qua fauce Propontidis vnda
Asia: quam supra populis distenditur amplis
Ad Notiam partem: qua latus ducitur Isthmos:
- Bospho** Threicius sequitur post Bosphorus ostia ponti:
rus. Hoc nullum perhibent terras angustius orbis
Simple Esse fretum dirimens: hic sunt Symplegades arctę:
gades Panditur hic ponti pelagus Titanis ad ortus
Quod perit obliquo Boream solemq; meatu
Hinc atq; hinc medio percurrunt equore colles:
Unus qui veniens Asiae de parte Larambis
Dicitur australi. sed contra finibus alter
Prominet Europe hunc crui dixere metopon.

Rudimenta

Ergo conueniunt aduersi gurgite tanto
Distantes quantum ternis transire diebus
Eualeat nanis: bünarem sic equore pontum
Aspicias similem cornu quod flectitur arcus,
Pteruo curuati distento dextera neruum
Assimulat: recto trahitur nam linea ducta
Extra quam Boream quo scandit sola Larambis
Sed formam cornu geminatis flexibus edit
Lictus: quod pontum cingit sub parte sinistra
In quam Neotis penetrans Aquilonis ad axes
Quam Scythię gentes circundant vndiq; ripis
Et matrem ponu perbibent Neotidis vndam,
Scilicet hic ponti vis exit gurgite multo
Limmerium torrens per Bosphoron hic vbi Thaurum
Limmerij gelidis habitant sub finibus inum
Hec maris est species splendens hec forma profund,

Neotis

Thaur

Est autem vt predictimus mare plenum insulis e quibus ma
pime et principales iuxta Ptholomeum he sunt

Laprobana in mari Indico sub equatore

Albion que et Britannia et Anglia

Sardinia in mari mediterraneo

Eandia que et Creta in sinu Aegeo

Selandia

Sicilia in mari mediterraneo

Corsica

Ciprus

Extra Ptholomeum

Madagascar in mari Prasodo

Zanzibar

Jaua in Oceano Indico orientali

Angama

Deuta In oceano Indico

Seula

Zipangri in Oceano occidentali

He sunt ingentes quas cingit Tetbyos vnda

Insule: ad huc alie diuersis partibus orbis.

Diuerse plures fama latuere minores

Palsca
unes

Cosmographie

Auris difficiles nautis vel portibus apte

Quarum non facile est mihi promere nomina versu i

Letex vt vni⁹ loci ab altero distantiã cogñscere possis: poli elevatio tibi cõpimis pñsiderada venit. Annotandũ igit̃ pauc⁹ qd̃ vt ex supiorib⁹ liquet̃ videntib⁹ s̃b parallelo eqñocctiali: vtreq⁹ polus in horizonte est. Eñti aut̃ ad septentrionẽ: eo magis s̃blenat̃ polus q̃nto plus aliq̃s ab eq̃toze discesserit. Que poli elevatio regionũ et locoz ab eq̃toze distantiã demonstrat. Est em̃ tantus loci tract⁹ ab eq̃toze: cui⁹ mēsurã scire desideras: q̃sta est elevatio poli ad zenith eiusdẽ. Ex q̃b⁹ milliariũ nũc⁹ facili⁹ cognitu euadit: dũ eundẽ p nũc⁹ elevatiõis poli multiplicauer⁹. Vt tñ nõ sũt scõ m Ptholo mei Iniam milliaria: a circulo eqñocctiali ad Arcton vbiq⁹ gētũ eq̃ les. Nã a pmo eq̃tozis g̃du: vsq⁹ ad duodecimũ q̃libz g̃duũ sexaginta Italica milliaria p̃tinet: q̃ faciũt. 17. Germanica. Eñter em̃ q̃tuor Italica p vno Germanico reputant. Et a. 12. g̃du vsq⁹ ad 27. quilibet. 79. milliaria faciũt: q̃ sũt Germanis. 14. $\frac{1}{4}$. Atq⁹ vt res fiat apertior: ponemus formulã sequentẽ.

Prolo
quium.

Aequa
tor.

Tropic⁹

Circu
arcti.

Polus
arcti

	Gradus	Gradus	Millia Ital.	Mil. Ger.
	1	12	60	15
	12	25	59	14 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$
	25	30	54	13 $\frac{1}{2}$
	30	31	50	12 $\frac{1}{2}$
	31	41	41	11 $\frac{1}{4}$
	41 vsq ⁹ ad	51 faciunt	40	10
	51	51	32	8
	51	63	28	7
	63	66	26	6 $\frac{1}{2}$
	66	10	21	5 $\frac{1}{4}$
	10	80	6	1 $\frac{1}{2}$
	80	90		0

Rudimenta.

Et ita q̄ ab æquinoctiali p̄sus polos tā antarcticū q̄ arcticū ḡdū
latitudinis p̄tinetia variat. Q̄d si scire voluerit: q̄t ab vno loco
ad aliū milliaria sint: p̄p̄de diligēter i q̄b̄ ḡdib̄ latitudinis sint
talia loca: q̄t q̄d mediet̄: deinde vide in formula sup̄ior: q̄t milli
aria talis ḡd̄ habeat: r̄ multiplicā nūc̄ milliariū p̄ nūc̄ mediet̄
gradū: atq̄ milliariū nūc̄ resultabit: q̄ cū Italica fuerint: diui
das p̄ q̄tuor: Germanica habebis. Nec p̄ inductionē ad Cos
moḡp̄biā dicta sufficiat: si te mō am̄auerim? p̄ nos in depingē
dis tabul̄ typi general̄: nō oīmodo sequutos esse P̄tholomeū. P̄
sertim circa nouas fr̄as: vbi in cart̄ marinis aliē antiaduertimus
eq̄torē p̄stitui q̄ P̄tholomeū fecerit. Et p̄inde nō debēt nos stat̄
culpāre: q̄ illō ip̄m norauerit. Cōsulto em̄ focim̄ q̄d h̄ P̄tholo
meū: alibi cart̄as marinas sequati sum? Cū r̄ ip̄e P̄tholomeū q̄n
to capite p̄mi libri. Nō oēs p̄tinet̄ p̄tes: ob sue magnitudinis ex
cessum: ad ip̄i p̄uenisse noticiā dicat: r̄ aliq̄s quēadmodū se habe
ant: ob p̄grinatū negligētā sibi min̄ diligēter traditas: als eē q̄s
alr̄ atq̄ alr̄ se h̄re p̄tingat: ob corruptiōes r̄ mutatiōes: in q̄b̄ pro
p̄te corruisse cognite s̄t. Fuit igit̄ necesse q̄d ip̄e sibi etiā faciūdit̄
ait: ad nouas p̄tes n̄si traditiōes maḡ int̄dere. Et ita q̄dē sp̄au
mus r̄erit in plano circa nouas fr̄as r̄ alia q̄piā P̄tholomeū: in
solido p̄o q̄d plano addit̄: descriptionē Americi. S̄ sequentē secta

Floris.

Ptholoq̄
meus.

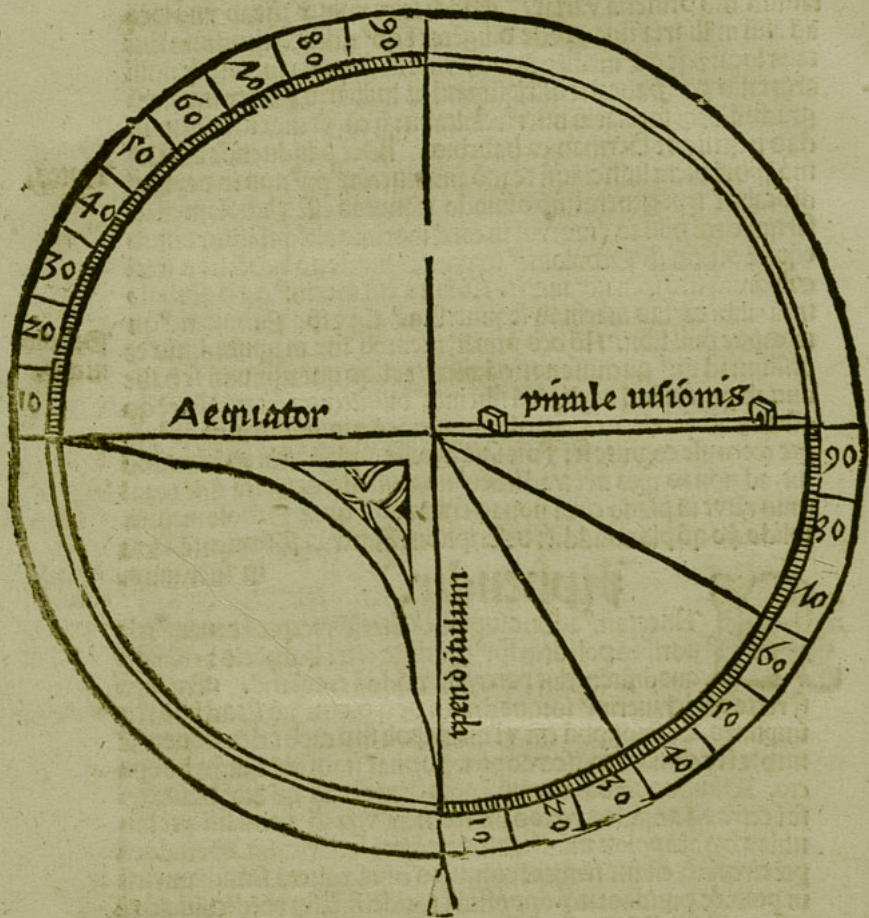
ti fuerimus.

Appendix.

Anectam? adhuc sup̄iorib̄ ātea q̄s receptā canam? cle
uatiōis poli atq̄ ip̄i zenit̄ ac cētri horizōtis r̄ climatū
quadrātē: velut parergon r̄ q̄dā corolariū. Quāuis
si recte p̄siderauerim? is: quadrans de q̄ dicent̄ nō sit ad has res
imptinēs. Cosmoḡp̄biā em̄ v̄l maxie poli sup̄ caput eleuatōnes: ze
nith: r̄ tre climata cōḡscere oportet. Formas itaq̄ idē q̄drās hoc p̄
cto. Diuide quēcūq̄ circulū i p̄tes q̄tuor: ita q̄d due diametri
se i cētro ad angulos rectos int̄ secēt: q̄z vna (q̄ altera sui p̄te pin
nulas h̄z) arē poloz̄ mūdi: r̄ altera eq̄torē significabit. Deinde eā
p̄tē circuli: q̄ est int̄ semiarē pinnulas h̄ntē r̄ alterā semidiāmetrū
in p̄tes. r̄c. diuidas: atq̄ oppositā i to tidē: figasq̄ p̄p̄diculū ad cē
trū r̄ par̄ erit q̄drās: Cui? h̄ est vsus. Uerte cū ita vt p̄ p̄linulaz̄
foramina polū directe videas: r̄ ad q̄d clima atq̄ in quē ḡdū p̄peti
dianlū ceciderit: eo ip̄o climate r̄ eleuationis ḡdū: tua regio quū
etiā zenit̄ atq̄ horizontis centrū existit.

Sphere mate.

Iacten^o exequuti capita p'posita, h' ipsas longinq's ex'paciatio
 nes sequēter introducā^o C'espūi, singulor' factor' ex'itū circa
 institutū tradentes, Finis introductionis,

Quattuor Americi Vesputij
Navigationes.

Philelus Hogesigena
Lectori,

Rura papirifero qua florent pinguis Syro
Et faciunt Lunę magna fluenta lacus
A decetris montes sunt Ius. Danchis quosq; Mascha
Illorum Aethiopes inferiora tenent
Aphrica consurgit quibus e regionibus aura.
Afflans cum Libico seruida regna Notho.
Et alia populo Vulturinus parte calenti:
Indica veloci per freta calle venit.
Subiacet hic equo noctis Taprobana circo
Bassac; Prasodo cernitur ipsa salo
Aethiopes extra terra est Bassamq; marinam
Non nota et abulis o Ptholomeę tuis.
Cornigeri Zenit tropici cui cernitur hirci
Atq; comes multę funditor ipsius aque.
Dextrosu in immenso tellus iacet equore cincta
Tellus quam recolit nuda caterua virum
Hanc quem clara suum iactat Lusitania regem
Inuenit missa per vada classe maris,
Sed quid plura: situm gentis moresq; repertę
Americi parua mole libellus habet.
Laudide sincero voluas hunc pectore lector
Et lege non nasum Rhinoceronis habens

Item distichon ad eundem
Cum noua delectent fama testante loquaci
Quę recreare queunt, hic noua lector babes,

Filus,
Lacus
Lunę,
Ius,
Danchis
Mascha,
Aethio-
pes.
Aphricę,
Libonos-
thus,
Vultur-
nus,
Tapro-
bana,
Mascha
Prasodo
Pars a
phricę in-
uenta.
Americę

Anteloquium

Eius qui subsequente terra

rum descriptione de vulgari Gallico
in Latinū transtulit Decastichon ad lectorem.

Aspicias tenuem quisquis fortasse logiam
Flauigium memorat pagina nostra placens.
Continet inuentas oras/gentescq; recenter
Letificare sua que nouitate queant.
Nec erat altoquo prouincia danda Maroni
Qui daret excelsę verba polita rei.
Ille quot ambuiit freta cantat Troius heros.
Sic tua Vesputi vela canenda forent:
Has igitur lectu terras visurus in illis
Materiam libra non facientis opus.

Illustrissimo Renato Hieru

salem & Sicilię regi/duci Lothoringę ac
Baron. Americus Vesputius hu
mili reuerentiã & debitã
recomendationē.

Heri potest illustrissime Rex
vt tua maiestas: mea ista temeritate ducaſ in admira
tionē: ppter ea qđ hęc litteras tam plūcas ad te scri
bere nō subuear/cū tamē ſciã te cōtinuo in arduis
ſilijs et crebris republicę negotijs occupatiſſimū.
Atq; exiſtimabor forte nō modo preſumptuoſus/ſed
etiã ocioſus: id mihi muneris vendicans vt res ſta
tū tuo min⁹ pueniētes. nō delectabili ſed barbaro prius ſtilo (ve
luti amuſus ab humanitatis cultu alien⁹) ad Fernãdū Caſtilię
regē noiatiſcriptas/ad te quoq; mittã. Sed ea quã in tuas vir
tutes habeo cōfidentia/et cōperta ſequentiū rerū neq; ab antiq;is
neq; neotericis ſcriptarū veritas me corã. t. **M.** fortalliſ excuſabūt
M. ioui me impm̄is ad ſcribendū preſentiū latoꝝ Beneuolentiſ.
M. t. humilis famulus/et amicus me⁹ nō poenitēdus/qui dum
me Liſbonę reperiret: precatus eſt vt. t. **M.** rex per me quattuor

Nauigationis prime

pflectionib⁹ in diuersis plagis mūdi visaz participē facere velle.
Deregi em̄ bis binas nauigationes: ad nouas terras inueniens
das: quarū duas ex mādato Fernādi in dlyti regis Castilię: p̄ ma-
gnū oceanū sinū occidentē p̄ suis focci: alteras duas iussu Ema-
nuelis Lusitanie regis ad Austrū. Itaq; me ad id negocij accin-
xi: sperās. q. t. Si me de clientuloꝝ numero non excludet: vbi re-
cordabit q̄ olim mutuā habuerim⁹ inter nos amicitia: tēpore iu-
uentutis nostre: cū grāmaticę rudimēta imbibēres: sub pbata vi-
ta et doctrina venerabilis et religiosi fratris de S. Marco Fra.
Georgij Anthonij Vesputij auunculi mei pariter militaremus.
Tu⁹ auunculi vestigia vrinā sequi potuissim: alius pfectoy vt et
ipse Petrarcha ait: esse m̄ q̄ sum. Atcūq; tamē sit: non me pudet
esse qui sum. Semp̄ em̄ in ipsa virtute et rebꝝ studiosis sumaz
habui delectationē. Qd̄ si tibi hęc narratiōes omnino nō placue-
rint: dicam sicut Plin⁹ ad Decenatē scribit. Olim faceris me-
is delectari solebas. Et licet. Si. t. sine fine in republicę negotijs
occupata sit: nihilominus tantū tēporis quādoq; suffuraberis: vt
has res q̄uis ridiculas (quę tamē sua nouitate inuabūnt) pellege-
re possis. Habebis em̄ hisce m. eis litter: post curaz somēta et me-
ditamēta negociōꝝ nō modicā delectationē sicut et ipse foenicul⁹
prius sumptis esculentis odorē dare et meliorē digestionē facere
asuevit. Em̄ vero si plus equo plixus fuero: veniā pcto. Vale.

In dlytissime rex sciat. t. Si. qd̄ ad has ipsas regiōes mercandi
causa primū venerim. Dūq; p̄ qd̄rennū reuolutionē ī eis rebꝝ
negociosus cēm et varias fortunę mutatōes animaduertē: atq;
viderē: q̄ pacto caduca et trāsitoria bona. hoīem ad tēpus in rote
sumo tenerēt: et deinde ipm̄ precipitaret ad imū: qui se possidere nul-
ta dicere poterat: cōstitui meū varijs taliū rerū casibus exanda-
tis istiusmodi negocia dimittere: et meoz laborꝝ finē in res lauda-
biliores ac plus stabiles ponere. Ita disposui me ad varias mū-
di pres̄ p̄teplandas: et diuersas res mirabiles vidēdas. Ad quam
rē se et tēpus et locus oportunē obtulit. Ip̄e em̄ Castilię rex Fer-
nādus tūc q̄ttuoꝝ parabat naues: ad terras nouas occidentē p̄ suis
discoopiendas: cū⁹ celsitudo me ad talia inuestigāda in ip̄am so-
cietatē elegit. Et solui⁹ vicesima die Maij. Mccc.xcvii. d̄ por-
tu Calicię iter nosit: p̄ magnū oceanū sinū capientes: in qua pros-

Principium

fectione. xvij. consumauim⁹ menses / multas inuenientes terras firmas / Et insulas pene innumerabiles vt plurimū habitatas: q̄z maiores nostri mentionē nullā foecerūt. Unde ⁊ ipsos antiquos talium nō habuisse noticiā credimus. Et nisi memoria me fallat memini me in aliquo legere. qđ mare vacuū et sine hominib⁹ esse tenuerint. Cuius opiniōis ipse Dantes Poeta noster fuit / vbi duo deuigesimo capite. de inferis loquens. *Uissis mortem con- fingit. Que autem mirabilia viderim in sequentium processu. L. D. intelliget.*

Terrarū insularumq; variarum

De scriptio: quaz vetusti nō meminerunt auctores. Super ab an- no incarnati dñi. M. cccc. xcvij. bis geminis nauigationibus in mari discursis inuentaz: duabus videlicet in mari occidentali: p dñm Fernandū Castilię reliquis vero duabus in Australi pon- to: per dominū Emanuelē Portugallię serenissimos reges / Ame- rico Vesputio vno ex Flauderis nauūq; prefectis precipuo: s̄ sequentē ad prefatū dominū Fernandū Castilię regem / de huius modi terris et insulis edente narrationem:

Anno domini. M. cccc.

xcvij. xx. mensis Maij die. nos cum. iij. con- seruantie nauib⁹. Caliciū excentes portū / ad insulas (olim fortunatas / nūc vero magnam Canariam dictas) in fine occidentis habita- ti positas in tercio climate: sup quo / extra bo- rizontē eaz / se. xxvij. gradibus cū duobus ter- cijs septentrionalis eleuat polus / distantēq; ab hac ciuitate Lis- bona. in qua conscriptū extitit hoc presens opusculum. cc. lxxx. leu- cis. vento inter meridiem et Lebecū ventū spirāte / cursu primo pertigimus. Ubi nobis de lignis / aqua / ceterisq; necessarijs pro- uidendo / consumptis octo fere dieb⁹ nos (facta in primis ad deū oratione) eleuatis dehinc vento traditis velis / nauigationem no- stram per Ponentē incipientes: sumpta vna Lebecā q̄rta. tali na- uigio trāscurrimus. vt. xxvij. vic elapsis diebus terre cuidā appli- caremus: quā firmā fore existimauimus. Distatq; Canarię ma- gne ab insulis. S. (vel circiter) leucis. extra id quod in zona tor-

Nauigationis Prime

rida habitatū est. Quod ex eo nobis cōstitit: q̄ Septentrionale
polū extra huiusmodi telluris horizontē: vi gradibus se eleua-
re/ magisq̄ occidentalē: lxxv. q̄ magne Canarie insulas gradib⁹
eristere cōspeximus: put instrumenta omnia monstrabant. Quo
in loco (iactis de proa anchoris) classē nostrā/ leuca a litore cū
media distāte/ reitare coegim⁹: nōnullis solutis phaselis armis
et gente stipatis/ cū quibus ipm vsq̄ ad litus attigim⁹. Quo q̄/
primū puenimus: gentē nudam secundū litus cūte innumerā
percepimus. Unde nō paruo affecti fuimus gaudio. Quēs em̄
qui nudi incedere conspiciebant. videbantur quocq̄ propter nos
stupefacti uehementer esse. Ex eo (vt arbitror) q̄ vestitos alterius
q̄ effigia q̄ forēt nos esse intūti sunt. Hī postq̄ nos aduenisse
cognouerunt/ omnes in propinquū montē quendā aufugerūt: a
quo tunc nec nutib⁹ nec signis pacis et amicitie vllis/ vt ad nos
accederēt alluci potuerūt. Fruente vero interea nocte. nos classē
nostrā male tuto in loco/ vbi nulla marinas aduersus procellas
tuta residentia foret/ considerare timentes. puenimus vna/ vt hinc
(mane facto) discederemus. exquirerem⁹ q̄ portū quempiam/ vbi
nostras statione in tuta collocaremus naues. Qua deliberatiōe
arrep̄ta/ nos vento secundū collem spiranti traditis velis/ postq̄
(visu terram ipsam sequendo/ atq̄ ipso plage in litore/ gentes cō-
tinue percipiēdo) duos integros nauigauimus dies. locū nauis
bus satis aptum comperimus. In quo media tantū leuca distan-
tes ab arida constitimus. vidimusq̄ tunc inibi innumerabilem
gentiū turbam/ quā nos cominus inspicere/ et alloqui desideran-
tes. ipsamet die litorei cū cymbis ⁊ nauiculis nostris appropiaui-
mus. necnō et tunc in terram exiimus/ ordine pulchro. et ceter
viri huiusmodi gente se tamen a nobis ⁊ consortio nostro peni-
tus alienā prebente. Ita vt nullis eā modis ad colloquiū cōmu-
nicationēue nostrā allicere valuerimus. preter ex illis paucos/ q̄s
multos post labores ob hoc susceptos/ tandē attraximus ad nos
dando eis nolas/ specula/ certos cristallinos aliq̄s similia leuia/ q̄
tum securi de nobis effecti/ conciliatū nobiscū/ necnō de pace et a-
micicia tractatū venerūt. Subeunte aut̄ interim nocte nos ab il-
lis nosinet expedientes/ relicis eis/ nostras regressi sumus ad na-
ues. Postea vero subsequētis summo diluculo diei/ infinitā in
litore viroz et mulierē paruulos suos secum vectantū gentē rur

Navigatio

sum cōspeximus: cognouimusq; multū dinē illā sup pellectilē suā
secū deferre totā: qualē infra suo locū dicitur. Quorū q̄ plures q̄
plurimū terre appropriauimus scmet in equorū p̄ficiētes (cū maxi-
mi natoroz exister) quātus est balistę iactus nobis vnerunt na-
tantes obuiā: susceperūtq; nos humaniter: atq; ea securitate & cō-
fidentia: seipos inter nos cōmiscuerūt: ac si nobiscū diu? antea
cōuenissent et pariter frequentius practicaissent: p̄ qua re tunc p̄
paz oblectari fuim?. De q̄z morib? q̄les eos h̄re vidimus: hic
quāquidē se cōmoditas offert: interdū etiā interferimus.

De moribus ac eorūm viviendi modis.

Quantum ad vitam eorūq;
mores oēs: tam mares q̄ foemine: nudipenit? inces-
dūt: tectis nō aliter verēdis q̄ cū ex utero pdierunt.
Istī mediocris exstantes stature: multū bene ppor-
tionati sunt: quoz caro ad rufedine (veluti leonum
pili) vergit: qui si vestimētis operi mearēt: albi (cre-
do) tanq̄ nos extarēt. Nullos habēt in corpe pilos p̄ter crines
quos p̄ceros nigrescētēsq; gerūt: et p̄sertim foemine: que p̄pterea
sunt tali lōgo nigroz crine decore. Vultu nō multū speciosi sunt
qm̄ latas facies tartarijs adsimulas h̄nt: nullos sibi sinūt in su-
percilijs oculoꝝūve palpebus ac corpe toto (crinibus demptis)
excrescere villos: ob id qđ habitos ī corpe pilos: quid bestiale bru-
taleq; reputāt. Dēs tam viri q̄ mulieres siue meādo siue curren-
do: leues admodū atq; veloces existunt: qm̄ (vt frequēter experti
fuimns) ip̄e etiā mulieres, vnā aut duas p̄currere leucas: nibili pu-
tant: et in hoc nos christicolos multū p̄cellunt. Mirabiliter ac vlt-
tra q̄ sit credibile natā: multo quoq; melius foemine q̄ masculi
qđ frequenti experimēto didicimus. cū ipsas etiā focminas omni-
proxijs sustentamine deficiētes: duas in equoz leucas pernatate
persperimus: Arma eoz arcus sunt et sagitte: quas multū sub-
tiliter fabricare norūt. Ferro metallisq; alijs carent: sed p̄ ferro be-
stiarū pisciūue dentib? suas sagittas armāt: quas etiā (vt fortio-
res existāt) vna quoq; sepe p̄curūt. Sagittarij sūt certissimi. Ita
vt quicquid voluerint iaculis suis feriant: nōnullisq; in locis mu-

Prima

lieres quoq; optimæ sagittatrices erant. Alia etiã arma habet veluti lanceas præacutæ sues necnõ & clauas capita mirifice laborata habentes. Pugnare potissimũ assueti sunt aduersus suos alienigenæ lingue p̄ fines: p̄tra quos nullis parcendo (nisi vt eos ad acriora tormenta reseruent) multũ crudeliter dimicant. Et cum in prælium properant suas secum vr̄ res (non belligeraturas / sed eorum post eos necessaria perlaturas) ducunt: ob id q̄ sola p̄ eis mulier tergo sibi plus imponere possit et deinde xxx. cl. vt leucis subehere (p̄out ipsi sepe vidimus) q̄ vir (etiam validus) a terra lenare queat. Nulla belli capita nullosue p̄fectos habet: quin ymmo (cum eorum quilibet ex se dominus exeret) nullo seruato ordine meant. Nulla regnandi dominũ suum extendendi aut alterius inordinate cupiditatis gratia pugnant: sed veterem solum ob inimiciã in illis ab antiquo insitam: cuiusquidem inimiciã causam interrogati: nullã aliam indicant: nisi vt suorum mortes vendicent antecessorum. Hęc gens sua in libertate viuēs nulliq; obediens: nec regem nec dominum habet. Ad prælium autem se potissimũ anuntant & accingunt: cum eorum hostes ex eis quempiã aut captiuũ decinent aut interemerunt. Tunc em̄ cuiusdem captiuũ interemptiue consanguineus senior quisq; ecurgēs exit cito in plateas et vicos passim clamitans inuitansq; omnes et suadens vt cum eo in prælium: consanguinei sui necem vendicaturi properent: qui omnes compassione moti: mox ad pugnam se accingunt atq; repente in suos inimicos irruunt. Nulla iura: nullamue iusticiã seruant: malefactores suos nequaquam puniunt: quin ymmo nec parētes ipsi paruulos suos edocent aut corripunt. Mirabiliter eos inter sese conuersionari nonnunq; vidimus. Simples in loquela se ostentant: verum callidi multũ atq; astuti sunt. Perraror: et summissa voce loquũtur: eisdem quibus vt̄mur accentibus vtentes. Suas vt plurimum voces inter dentes et labra formantes: alijs vtunt vocabulis q̄ nos. Idorum plurimę sunt ydiorum varietates: quoniam a centenariõ leucarum in centenariũ diuersitatẽ linguarum se mutuo nullatenus intelligentium reperimus. Comestandi modũ valde barbarum retinent: nec quidem notatis manducãt horis: sed siue nocte siue die quotiens edendi libido suadet. Solo maducantes accubunt: & nulla m̄tilia. nullaue gausapa (cũ lineamentis pannosq;

Nauigatio

ali s' carcant habent. Et ulas suas atq; cibaria in vascula terrea
que ipsimet confingunt aut in medias cucurbitarū testas ponunt.
In retaculis quibusdā magnis ex bombice factis et in acre su-
lphuris dormitāt, qui modus quibus insolitus et asperior fortassis
videri queat, ego nihilominus talē dormitandi modū, suauē plu-
rimū iudico. Et tē cū in eisdem eorū retiaculis mihi pleriq; dos
mitasse cōtigerit, an illis mihimetipsi melius quā in tapetibus quas
habebamus esse persenssi. Corpore valde mūdi sunt et expoliti, ex
eo q' seipos frequentissimē lauiant. Et cū egestum ire (quod salua
dixerim reuerentia) coacti sunt, omni conamine nitunt, vt a nemi-
ne p'spici pe sint, qui quidē in hoc quanto honesti sunt, tāto in dē-
mitenda vrina se immūdos inuerecūdosq; tam mares quā foemi-
nē p'rebent, cū siquidē illos nobiscū loquentes et corā positos, su-
am impudētissimē vrinā sepius emisisse perspexerimus. Nullam
legē, nullū legitimū thori foedus in suis cōtubus obseruat quin
ymmo quotquot mulieres quisq; cōcupiscit, tor habere et deinde
illas quācūq; volet (absq; hoc q' id pro iniuria aut opprobrio ha-
beant) repudiare potest. Et in hac re vtiq; tam viri quā mulieres
eadē libertate fruuntur. Zoelosi parū libidinosi vero plurimum
extant, magisq; foemine quā masculi, quarū artificia vt insatiabili
sue satisficiant libidini, hic honestatis gratia subricēda censuim?
Hæ ipsę in generandis paruulis foecundę admodū sūt, necq; dū
gravidę effectę sunt, penas aut labores cuiant. Leuissimo mini-
moq; dolore pariunt. Ita in crastinū alacres sanateq; vbiq; am-
bulent, p'refertimq; post partū in flumē quodpiā sese ablutum va-
dunt tūq; sanę mundateq; inde (veluti piscis) apparent. Crudeli-
tati aut acodio maligno adeo deditę sunt, vt si illas sui forsità ex-
acerbauerint viri, subito certū quoddā efficiunt maleficium, cum
quo preingenti ira, proprios fetus in propriis vteris necant abor-
tuantq; deinde, cuius rei occasione, infiniti eorū paruuli pereunt.
Veniusto et eleganti p'portiōe, compacto corpore sunt. Ita vt in illis
quicquā deforme nullo inspici modo possit. Et quāuis desnude
ambulet, inter foemina tamē earū pudibunda sic honeste reposta
sūt, vt nullatenus videri queant, p'reterquā regiuncula illa anteri-
or, quā verecundioze vocabulo pectusculū imum vocamus, quod
et in illis vtiq; nō aliter quā honeste natura ipsa videndū reliquit.
Sed et hoc nec quidē curant, quoniā vt paucis expediā, nō magis

Prima

in suoz visione pudendorū mouentur: q̄ nos in oris nostri ant
vultus ostentant. Admirandā per valde rem ducunt mulier ē
in eis mamillas pulpasuelaras aut vendē rugatū ob nī nū par
tum habentē: cū omnes eque integre ac solide post partū sem per
q̄pareāt ac si nunq̄ peperissent: De quidē se noītri cupien tūsi
mas esse monstrabat. Neminē in hac gente legē aliquā obseruare
vidimus: nec quidē in dei aut *Maui* nūcipari solide quā: cū
ipsis gentilib⁹ aut paganis multo dēteriores sint. Etenī nō per
sensimus q̄ sacrificia vlla faciant. aut q̄ loca orationisue domos
aliquas habeāt: hoz vitam (quē omnino voluptuosa est) Epicu
ream existimo: illoz habitatiōes singul⁹ ipsis sunt cōmunes. Ip̄z
q̄ illoz domus campanaz mītar constructę sunt firmiter ex ma
gnis arborib⁹ solidate: palmarū folijs desup̄ connectę. et aduersus
ventos et tēpestates tutissimę: nōnullisq̄ in locis tam magnę. vt
in illaz vnica sexcentas esse psonas inuenerim⁹. Inter quas octo
populosissimas esse cōperimus: sic vt in eis essent habitari q̄ pa
rūc animaz decē milia. Quicquidē aut septennio suas
sedes habitatiōisue transferūt: qui ei⁹ rei causam interrogati na
turale responsum dederūt: dicentes q̄ p̄bēi vebemētis estus oc
casionē hoc facerent: ob id q̄ ex illoz longiore in eodē loco residen
tia aer infectus corruptusq̄ redderetur: quę res in eoz corporib⁹
varias causeret egritudines: quę quidē eoz ratio nō male sumpta
nobis vīsa est. Eoz diuitię sunt varioz colorū auū plumę aut in
modū lapilloz illoz quos vulgariter pater noster vocamus: la
mine siue calculi quos ex piscium ossibus lapullisue viridib⁹ aut
candidis faciunt. et hos ornatus gratia sibi ad genas labia v̄ lau
res suspendunt. Alia quoq̄ similia futilia z leua pro diuitijs ha
bent: quę nos omnino parui p̄debamus. Cōmutationibus aut
mercimonijs in vendendo aut emendo nullis vtuntur: quib⁹ sa
tis est quod natura sponie sua propinat. Aurum vniones localia
ceteraq̄ similia que in hac Europa p̄ diuitijs habem⁹ nihil estis
mant imo penitus spernunt nec habere curant. In dādo sic na
turaliter liberalissimi sūt: vt nihil quod ab eis expectatur abnegēt
Et quę admodū in dādo liberales sunt sic in petendo et accipien
do cupidissimi postq̄ se cuiquā amicos exhibuerunt. Maximum
potissimūq̄ amicitię suę signū in hoc perhibēt: q̄ tam vices q̄
filiās proprias amicis suis p̄ libito habēdas offerūt: in quā re pa
E

Nauigatio

rens vterq; se longe honoratū iri existimat: cū natā eius essi vir-
ginē ad cōcubitū suū quispiam dignat̄ et abducit: et in hoc suam
inter se amicitia potissimū conciliant. Varijs in eoz decessu mul-
tisq; modis exequijs vtiunt̄. Porro suos nōnulli defunctos in bu-
mo cū aqua sepeliunt et inhumant: illis ad caput victualia ponē-
tes: quibus eos posse vesci et alimentari putāt: nullū deinde pro-
pter eos aliū planctū aut alias ceremonias efficiētes. Alij quibus-
dam in locis barbarissimo atq; inhumanissimo sepeliendi vtiuntur
modo. Quippe cū eoz puēpiam mortis momento primum autu-
mant: illū eius propinquiores in siluam ingentē quandā deferūt
vbi eum in bombiceis retiaculis illis in quib⁹ dormitant imposi-
tum et recumbentē ad duas arbores in aera suspendunt: ac post
modū ductis circa eum sic suspēsū myna tora die choreis: irruen-
tē interim nocte ei aquā victūq; alūq; et quo quattuor aut circiter
dies viuere queat ad caput apponūt: et deinde sic inibi solo pen-
dente relicto ad suas habitatiōes redeunt: quib⁹ ita pactis si isdē
egrotus postea māducat et bibat ac inde ad cōualescentiā sanita-
temq; redeat et ad habitatiōnē ppriam remeet: illuz eius affines
ac ppinqui cū maximis suscipiunt ceremonijs. At per pauci sūt
qui tam grande pretereant periculū: cū eos ibidē nemo postea vi-
siter: qui si tunc inibi forsan decedunt nullā aliā habent postea se-
pulturā. Alios quoq; complures barbaros habēt ritus q̄s euitā-
de plicitatis hic omittim⁹ gratia. Diversis varijsq; medicami-
nibus in suis morbis et egritudinibus vtiuntur: quę sic a nostris
discrepāt et discōueniunt vt miraremur haud parū: qualiter inde
quis euadere posset. Nempe vt frequētī didicim⁹ experiētia: cum
eoz quēpiam febricitare contigerit: hora qua febris eū asperi⁹ in-
quietat ipm in frigentissimā aquā i mergūt et balneāt: postmodū
q; p duas horas circa ignē validū (donec pluri nū caleseat) curre-
re et recurrere cogūt: postremo ad dormiendū deferunt: quo qui-
dem medicamēto cōplures eoz sanitati restitui vidimus. Dicitis
etiā (quib⁹ trib⁹ quattuorue diebus absq; cibo et potu psuntur)
frequētissimis vtiunt̄. Sanguinē quoq; sibi persepe cominuunt
nō in brachijs (salua ala) sed in lumbis et tibiāz pulpis. Se ipsos
etiā ad vomitū cū certis herbis quas in ore deferūt medicaminis
gratia plerūq; puocant: et multis alijs remedijs antidotib⁹q; vtiūt̄
quę longū dinumerare foret. Multo sanguine multoq; flegmati

Prima

co humore habundat cibarioꝝ suoꝝ occasio: que ex radicibus
fructibꝫ herbis varijsqꝫ piscibus facit. Omni farris granorũ/
qꝫ alioꝝ semine caret. Et communis foꝝ coz partus siue vicus arbor/
rea radix quedã est: quã in farrinã satis bonã cõminuit: et hanc
radicẽ quidã eoz iucha alij cambi alij foꝝ ygnami vocitant. Alijs
carnibꝫ pterqꝫ hoim perraro vescunt in quibusquidẽ hominum
carnibꝫ vorãdis sic inhumani sunt z imãueti: vt in hoc omnem
feralẽ omnẽue bestiale modũ supent. Omnes em̃ hostes suos qꝫ
aut perimũt aut captos detinet tam viros qꝫ foeminas indistin/
cte cũ ea feritate deglutit. vt nihil ferũ nihilue brutũ magis dici
vel inspicit queat: quosquidẽ sic eferos imanesqꝫ fore varijs in lo/
cis mihi frequẽtius p̃tigit aspexisse: mirãtibꝫ illis qꝫ inimicos no/
stros sic quoqꝫ nequaquã mãducarem. Et hoc p̃ certo maiestas
vestra regia teneat. Eoz p̃suetudines (quas plurimas habet) sic
barbare sunt: vt hic nũc sufficiẽter satis enarrari nõ valeãt. Et qm̃
in meis hũce bis geminis nauigatiõibꝫ tam varia diuersaqꝫ ac/
tam a nr̃is rebꝫ et modis differẽtia p̃spexi: idcirco libellũ quẽpiam
(quẽ q̃tuor diebus siue q̃tuor nauigatiões appello) cõscribere pa/
raui cõscripsiqꝫ in quo maiore rerũ a me visã partẽ distinte satis
iuxta ingenio mihi tenuitate collegi. Verũtamen non adhuc pu/
blicauim. In illo vero qm̃ omnia particulariter magis ac singulas
tũ tangẽtur: idcirco vniuersalia hic solũmodo p̃sequens: ad
nauigationem nostram priorem p̃ficiendam: quã paulisper di/
gressus fueram iam redeo.

In hoc nauigij nostri primo: die

notabilẽ comoditatis res nõ vidimꝫ: idcirco (vt opinor) qꝫ eorum
linguã nõ capiebamꝫ: pterqꝫ nõnullã auri denotantiã: qd nõnulla
indicia in tellure illa esse mōstrabãt. Heccine foꝝ tellus q̃ ad sui si/
tum positionẽqꝫ tã bona est vt vix melior esse q̃at. Cõcordauimꝫ
autẽ vt illã derelinquẽtes longiꝫ nauigationẽ p̃duceremus. Qua
vnanimitate suscepta nos de hinc aridã ipam collateraliter semp̃
sectãtes: necnõ gyros multos scalasqꝫ plures circũcũtes z interim
cũ mltis varijsqꝫ locoꝝ illoꝝ incolis p̃ferentiã hñtes: tandẽ certo
post aliq̃t dies portũ quidã applicuimꝫ: in q̃ nos grãdi a periclo
altitono spirũ cõplacuit eripe. Huiꝫ em̃ me di portũ q̃primũ in/
trogressũ suimꝫ: populationẽ vnã eoz: hoc est pagũ aut villã super

Nauigatio

aquas (vt Venetię posita cōperim⁹. in qua ingentes. xx. edes aut
circiter erant in modū campanaz vt præactū est effectę atq; super
lignis vallis solidis 2 fortibus firmiter fundate. præ quaz portu
cibus leuaticij pontes porrecti erant. p quos ab altera ad alteraz
tanq; p cōpactissimā strata trāsitus erat. Fgit hmoi populatiōis
incole q; primū nos intuitu ita sunt magno. ppter nos timore affe
cti sunt. q; obrem suos p̄festin. pontes oēs p̄tra nos eleuauerunt
et sese deinde in suis domibus abdiderūt. Quā rem. p̄spectantib⁹
nobis et haud parū admirantibus. ecce duodecim eoz lintres vel
circiter. singulas ex solo arboris candice cauatas (quo naniū ge
nere vtiunt⁹. ad nos interim per equoz aduētare consperim⁹. quoz
nauderi effigiē nostrā habitūq; mirantes. ac sese circū nos vndi
q; recūferentes nos enimus aspiciēbāt. Quos nos quoq; et ad
uerso. p̄spiciētes. plurima eis amicitie signa dedimus. quib⁹ eos.
vt ad nos intrepidi accederēt. exhortabamur. qd̄ tñ efficere p̄tēpse
runt. Quā rem nobis p̄cipientib⁹ mor ad eos remigare incepi
mus. qui nequaq; nos p̄stolati sunt. quinymmo omnes p̄festin in
terrā fugerūt. datis nobis interim signis vt illos paulisper expe
ctaremus. Ipsi eñ extēplo reuersuri forent. Tūq; in montē quē
dam p̄perauerūt. a quo eductis bis octo iunūculis et in lintrib⁹
suis p̄fatis vna secā assumptis. mor versus nos regressi sūt. Et
post hec ex iunūculis ipis quatuor in singulis nauū nostraz po
suerūt. quē faciēdi modū nos haud parū admirati tūc finimus. p
ut vestra satis p̄pendere potest maiestas. Ceterumq; cum lintri
bus suis p̄missis inter nos nauesq; nostras cōmixti sunt. 2 no
bisq; sic pacifice locuti sunt. vt illos amicos nostros fidelissimos
esse reputarem⁹. Interea p̄o ecce quoq; ex domib⁹ eoz p̄remeno
ratis. gens nō modica p mare naticans aduentare cepit. quibus
ita aduentantib⁹ et nauibus nr̄is iam appropinquare incipientibus.
nec tñ p̄inde mali quicq; adhuc suspicaremur. rursū ad earun
dem domoz eoz fores. vetulas nōnullas cōspicimus. quę inma
niter vociferātes et coelū magnis clamorib⁹ implentes h̄bmet in
magne angrietatis indicū. p̄prios crelebāt capillos. quę res ma
gnā mali suspicionē nobis tūc attulit. Tūq; subito factum est. vt
iunūculę ille quas in nostris imposuerāt nauib⁹. mor in mare p̄
fugerēt. ac illi qui in lintrib⁹ erāt sese a nobis elongātes mor contra
nos arcus suos intenderēt nosq; durissime sagittarēt. Qui p̄o a

Prima

domibus p mare natantes adueniebāt, singuli latantes in vndis
lanceas ferebāt ex quib⁹ eoz p ditionē cognouimus. Et tū non so
lū nosmet magnanimitē defendere, vex etiā illos grauitē offens
dere incepim⁹. Ita vt plures eoz phasellos cū strage eoz nō par
ua pfrigerim⁹ et penitus in ponto submerferim⁹, ppter quod reli
quis fasilis suis cū damno eoz maximo relictis p mare natātes
omnes in terrā fugerūt, interemptis ex eis, xx. vel circiter vulnera
tia. ~~¶ p parib⁹. ex nocte quinq⁹ vna calidiss.~~ Qui oēs ex dei gra
tia incolumitati restituti sunt. Eōprehendimus autē z tūc ex preta
ctis iuueniculis duas z viros tres ac debinc domos eoz visitaui
mus et in illas introiim⁹, vex in eis quicquā nisi vetulas duas
as et egrotantē virū vnicū nō inuenim⁹, qualquidē eoz domos
igni succedere nō volum⁹: ob id q⁹ p sciētiē scrupulū hoc ipm esse
formidabam⁹. Post hęc autē ad naues nras cū ptractis captiuis
quinq⁹ remeauim⁹, z eodē captiuos ppterq⁹ iuueniculas ipas in cō
pedibus ferreis alligauim⁹. Eodē hō iuuenicū captiuoz q⁹ virozū
vnus puenienti nocte a nobis subtilissime euaserunt. His itaq⁹
peractis sequēti die cōcordauim⁹: vt relicto portu illo longius se
cundū collē pcederem⁹, percursumq⁹, lxx. fere leucis gentē aliam
quandā cōperim⁹ lingua z puerfatiōe penit⁹ a priore diuersam.
Eōuenimusq⁹ vt dassē inibi nostrā anchorarem⁹, et deinde in
terrā ipsam cū nauiculis nris accederem⁹. Vidim⁹ autē tūc ad lit⁹
tus in plaga gentiū turbā, iij. **S.** psonaz vel circiter existere, qui
cū nos appropiare pfererūt nequa q⁹ nos p̄tolati sunt, quinq⁹ m
mo tūcū que habebāt relictis oēs in siluas z nemora diffugerūt.
Tūc hō in terrā p̄siliētes: et viā vnā in siluas tendentē q⁹tus ē
balistē iactus pambulātes mox tentoria plura inuenimus, q̄ ibi
dem ad piscandū gens illa tetenderat et in illis copiosos ad de
coquēdas epulas suas ignes accēderat: ac p̄fecō bestias z plures
variaz speciez pisces iā assabat. Vidimus autē inibi certū assari
animal qd erat dēemptis alis quib⁹ carebat⁹ serpenti similitum
tanq⁹ brutū ac siluestre apparebat, vt eius nō modicū miraremur
feritatē. Flobis hō p eadē tentoria lōgius p̄grediētib⁹, plurimos
huiuscemodi serpētes viuos inuenim⁹, qui ligatis pedib⁹ ora q⁹
finib⁹ ligata ne eadē aperire possent habebāt: put de canibus aut
feris alijs ne mordere queāt effici solet. Aspectū tam ferū eadem
p̄se se ferūt aialia, vt nos illa venenosa putātes nullaten⁹ andere

Nauigatio

mus contingere. Lapreolis in magnitudine/brachio uero cū miz
dio in longitudine equalia sunt. Pedes lōgos materialesq; n. ul-
rum ac fortibus vngulis armatos; nec non et discolorum pellē di-
uerfissimam habent/rostrumq; ac faciem veri serpentis gestant:
a quorum naribus vsq; ad extremam caudam seta quedā per ter-
gum sic protenditur: vt animalia illa veros serpentes esse iudicas
remus/et nihilominus eis gens prefata vescitur. Panem suum
gens eadem ex piscibus quos in mari piscantur efficiunt. Panem
enim pisciculos ipsos inferuent aqua aliquantisper excoquunt:
Deinde vero contundunt et compstant et in panes conglutināt
quos super prunas insuper torrent et tandem inde postea mādu-
cant/bosquidem panes probantes q̄ bonos esse reperimus. Alia
quoq; q̄ multa esculentia cibabariaq; tam in fructibus q̄ in va-
rijs radicibus retinent/que longum enumerare foret. Cum autē
a siluis ad quas auferant non redirent; nihil de rebus eorū (vt
amplius de nobis securi fierēt) auferre volumus; quinymmo in
eisdem eorum tentorijs/per multa de reculis nostris in locis que
perpendere possent derelinquētes/ad naues nostras sub noctem
repedauimus. Sequenti vero die cum exoziri titan inciperet; in
finitam in lutoze gentem existere percepimus; ad quos in terram
tunc accessimus. Et q̄uis se nostri timidos ostenderent; se ipsos
tamē inter nos permisuerūt et nobiscū praticare ac conuersari
cū securitate ceperūt; amicos nostros se plurimū fore per simulan-
tes/insinuātesq; illic habitationes eorū nō esse/verū q̄ piscādi gra-
tia aduenerāt. Et idcirco rogātes vt ad eorū pagos cū eis acces-
derem? n̄pi etem nos tanq̄ amicos recipere uellent/et hāc quidē de
nobis cōceperāt amicitia/captiuoz duoz illoz (quos tenebant) ꝑ
occasione qui eorū inimici erāt. Quis autē eorū magna rogādi impor-
tunitate/cōcordauim? xxij. ex nobis cū illis in bono appatu cum
stabili mēte (si cogeret necessitas) omnes strenue mori. Cū itaq; no-
biscū p̄ tres extinissent dies et tres cū eis p̄ plagā terrāq; illam exi-
tissent/lenas/ad pagū vnū nouē dūtarat domoz uenim? vbi
cū tot tanq̄ barbaris cerimonijs ab eis suscepti fuim? vt scribe-
re penna nō valeat/vtputa cū choreis et canticis ac plāctibus hi-
laritate et leticia mixtis/necnō cum ferculis cibarijsq; multis. Et
ibidē nocte illa requieui mus; vbi pprias vxores suas nobis cum
omni pdigalitate obtulerūt/que quidē nos sic importune sollicita

Prima

bant vt vir eisdem resistere sufficerem? post q̄ aut̄ illic nocte vna
cū media die p̄stitimus / ingēs admirabilisq; populus ab̄q; can-
ctatiōe stuporēq; ad nos inspiciēdes aduenit; quoz̄ seniores nos
quoz̄ rogabā: vt secū ad alios eoz̄ pagos (qui longius in terra
erant) cōmcarem? / quod et quidē annum? Hic dictu facile non
est q̄tos ipsi nobis impenderūt honores. s̄ uim? aut̄ ap̄ q̄ mul-
tas eoz̄ populatiōes. p̄ integros nouē dies cū ip̄s en̄tes: ob q̄
nobis n̄ri qui in nauib? remanserāt retulerunt loca: se idcirco ple-
rūq; in anxietate timoreq; nō minimo exuisse. Hōis aut̄ bis no-
uem leucis aut̄ circiter in eoz̄ terra exstitib? : ad naues n̄ras repe-
dare p̄posuim?. Et quidē n̄ro in regressu tā copiosa ex eis virorū
ac muliez̄ multitudo accurrit: qui nos vsq; ad mare p̄secuti sunt
vt hoc ip̄m mirabile foret: Lūq; nostri quēpiā ex itinere fatigatus
tri cōtingeret ipsi nos subleuabāt z̄ in suis retiaculis in quil? dor-
miāt studiofissime subuehebāt. In transitu quoq; fluminū que
apud eos plurima sūt et maxima sic nos cū suis artificib? secure
transiit̄ebāt vt nulla vsq; pericula p̄miserim?. Plurimi etiāz
eoz̄ nos comitabant rerū suaz̄ onusti / quas nobis dederāt: illas
retiaculis illis quib? dormiūt vectātes plumaria videlicet p̄dicia
necnō arcus multos / sagittasq; multas / ac infinitos diuersorum
colorū p̄stacos. Alij quoq; cōplures suppellectilē suā totā ferētes
animalia etiā sua ducebāt. Et quiddā admirabile dicam: q̄ is for-
tunatū se foelicēq; putabat: q̄ in trāsmēadis aq̄s nos in collo dor-
soue suo trāflectare poterat. Quāprimū aut̄ ad mare p̄gim? et
fascelos n̄ros p̄scēdere voluim? in ip̄o fasceloꝝ n̄roz̄ ascensu tanta
ip̄oz̄ nos cōmūtiū z̄ nobiscū ascendere p̄certantiū ac naues n̄ras
videre p̄cupiscētiū p̄ssura fuit: vt n̄ri idē fasceli pene p̄ pondere sub-
mergerent. In ip̄is aut̄ n̄ris eisdē fascelis recepim? ex eis quotq̄t
potuim? : ac eos ad naues n̄ras vsq; pduxim?. Tāti etiā illoꝝ per
mare natātes z̄ vna nos p̄comitātes aduenerūt: vt tot aduentare
molestiuscule ferrem?. Cū siq̄dē plures q̄ mille in n̄ras naues li-
cet nudi z̄ inermes introiissent / apparū artificūq; n̄m / necnō z̄
nauū ip̄az̄ magnitudinē mirātes. Est tūc quiddā risu dignū ac-
cidit. Nā cū machinaz̄ tormētōꝝq; bellicoꝝ n̄roz̄ q̄dā exonerare
p̄cupem? : z̄ p̄ter B (ūm̄ os̄ to igne) machinē ip̄e horridissime tenu-
issent: p̄s illoꝝ maria (audito huiuscemodi rōntruo) se in mare
natitās p̄cepit aut̄ veluti solitē sunt ranē in ripa sidentes: que si

Nauigatio

fortassis tumultuosum quicquā audiūt se in pfundū luti latitaturē
emergūt, quē admodū et gens illa tūc fecerūt, illiq; eoz q̄ ad
naues aufugerāt, sic tūc p̄territi fuerūt vt nos facti nr̄i nosmet re
prehenderim? Vex illos moy securos esse fecim? nec amplū? Itū
pidos esse p̄missimus, insinuātes eis q̄ cū talibus armis hostes
nr̄os perimerem? Postq̄ aut̄ illos illa tota die in nauib? nostris
festine tractauimus, ipos a nobis abituros esse monuim?, qm̄ se
quēti nocte nos abhinc abscedere cupiebam?. Quo audito ipsi
cū summa amicitia beneuolentiāq; mora nobis egressi sunt. In
hac gente eozq; terra q̄ multos eoz ritus vidi cognouiq;, in qui
bus hic diutius imorari nō cupio. Cū postea nosse vestra queat
maiestas, qualiter in quavis nauigationū haz magis magis ad
mirāda annotatūq; digniora cōscripserim ac in libellū vnū stilo
Geographico collegerim, quē libellū quattuor dicras intitulauī, z
in quo singula particulariter et minutim notauī, sed hactenus a
me nō emisi, ob id q̄ illū adhuc reuisere collatione q; mihi neces
se est: Terra illa gente multa populosa est ac multis diuersisq; ani
malib? et nr̄is paucissime similib? vndiq; densissima, Denipris
leonibus vrsis ceruis suis capreolisq; et dāmis, quē et quidez
deformitate quandā a nostris retinet, Equis ac mulis afinisq; et
canibus ac omī minuto pecore (vt sunt oues et similia) necnō et
vacanis armenis penit? carent verūtāmē alijs q̄ plurimis vario
rum generū aialibus (quē nō facile dixerim) habūdantes sunt ta
men oīa siluestria sūt quib? in suis agēdis minime vtunt. Quid
plura? Hī tot tātisq; diuersoz modoz ac colorz pennarūq; alitū
bus secundi sunt vt id sit visū enarratūq; mirabile, Regio siquē
dem illa multū amēna fructiferaq; est siluis ac nemoribus mari
mis plena, q̄ omī tpe virēt nec eoz vnq; folia flūūt, Fruct? etiā in
nūerabiles z nr̄is oīno dissiles sūt. Decine tell? in torrida zona
sita est directe s̄b parallelo q̄ cācri tropicū describit, vñ polus oriz
zont? eūsdē se, q̄ dūb? elajat in fine dimat? secūdi, Nob̄ autē
inibi existētib? nos p̄replatū ppl̄s mult? aduenit, effigie albedinēq;
nr̄am mirātes, q̄b? vñ venirem? sciscitātib?, e coelo inuisēde ter?
re gr̄a nos descēdisse respōdim? qd̄ et vtiq; ipi credebat, In hac
tellure baptisteria fontēne sacros plures instituiim? in quib? eoz
infūnti seipos baptisari fecerūt, se eoz lingua charaibi s̄ est ma
gnē sapiētie viros vocātes, Et puincia ipsa Parias ab ipis nūn

Prima

cupata est. Postea aut portū illū terrāq; derelinquentes ac scdm col
lem trāsinuigātes et terrā ipsam visu semp sequentes. Decem. lxx.
leucas a portu illo percurrim⁹: faciētes gyros circuitusq; interim
multos ⁊ cū gentibus multis cōuersantes practitantesq;. Ubi in
plerisq; locis aurum (sed nō in grādi copia) emim⁹ cum nobis ter
ras illas repire: et si in eis aurū foret tūc sufficeret cognoscere. Et
quia tūc. xiiij. iam mēsiibus in nauigatiōe nra perstiteram⁹ ⁊ nana
lia nra apparatusq; nri toti pene cōsumpti erant hoiesq; labore p
fracti. Eodem int nos de restaurādis nauicu nris q; aquā vndiq;
recipiebāt ⁊ repetūda Hispania inuim⁹ ⁊ cordiā: in qua dū perhi
steremus vnanimitate ppe portū vnū eramus totius orbis opti
mū: in quem cū nauibus nostris introeuntes: gentē ibidē infini
tam inuenim⁹ que nos cum magna suscepit amicitia. In terra
aut illa nauiculā vnā cū reliquis nauiculis nostris ac dolijs no
uam fabricauim⁹. Ipsasq; machinas nras ac tormēta bellica que
in aquis vndiq; pene peribāt in terrā suscepim⁹: nostrasq; na
ues ab eis exonerauim⁹ et post hec in terrā traxim⁹ et refeim⁹
corexim⁹q; ⁊ penitus repauim⁹. In qua re etisdē telluris incol
le non parū nobis adiuuamē exhibuere. equo animo nobis de
suis victualib⁹ ex affectu largiti spē sua fuere: ppter quod in ibi
p pauca de nris sumpsim⁹: quā quidē rem ingenti p beneplaci
to duxim⁹: cū satis tenuia tūc tenerem⁹: cū quibus Hispaniā no
stram nō (nisi indigentes) repetere potuissem⁹. In portu aut illo.
xxxvij. diebus pstitim⁹. frequentius ad populatiōes eoz cū eis
euntes: vbi singuli nobis nō parū exhibebāt honorē. Nobis au
tem portū eundē exire et nauigationē nostrā reflectere cōcipiscen
tibus: cōquesti sunt illi gentē quandā valde ferocē et eis infestam
existere: qui certo anni tpe p viam maris in ipsam eoz terram per
insidias ingressi nūc p ditoric nūc p vim q; multos eoz interimē
rent manducarentq; deinde. Alios ꝑo in suā terrā suasq; domos
captiuatos ducerēt. ꝑtra quos ipsi se vir defendere possent: nob in
sinuātes gentē illā quandā inhabitare insulā: que in mari leucis
centū aut arciter erat. Quā rem ipsi nobis cum tanto affectu ac
querimonia cōmemorauerūt: vt eis ex cōdolētia magna credere
mus: pmitteremusq; vt de tātis eos vindicarem⁹ iniurijs: pro
pter quod illi letantes nō parū effectū sese nobiscū venturos
sponte sua ꝑpria obtulerunt. quod plures ob causas acceptare ret

Nauigatio

cuius inuenerunt septem quos data conditione recepim⁹ vt
soli in suis lincibus in propria remearēt / quoniam reducendorū eo
rum curā suscipere nequaquam intendebamus: cui conditioni ipsi
gratanter acquieverunt. Et ita illos amicos nostros plurimūz
effectos derelinquentes ab eis abcessimus. Restauratis autē repa
ratissq; naualibus nostris septē p̄ gyrū maris (vento inter grecū
et leuantē nos ducente) nauigauimus dies. Post quos plurimis
obuiauim⁹ insulis: quarū quidē alię habitate alię s̄o deserte erāt.
Harū igitur vni tandē appropinquātes ⁊ naues n̄ras inibi site
re facientes vidimus ibidē q̄marinū gentis aceruum: qui insu
lam illam Jey nuncuparent: quibus p̄spectis et nauiculis phase
lissq; n̄ris viris validis et machinis tribus stipatis terre eidē vici
nius appropinquātes. iij. ⁊ viros cū mulieribus q̄multis iuxta
littus esse cōspeximus / qui vt de prioribus habitū est om̄s nudi
meantes / corpe strenuo erant / necnō bellicosi plurimum validiq;
apparebāt / cum siquidē om̄es armis suis arcubus videlicet ⁊ sa
gittis lanceisq; armati essent / quoz quozq; cōplures parmas etiā
quadrataue scuta gerebāt: quibus sic oportune sese p̄manebant
vt eos in iaculadis sagittis suis in aliquo nō impedirēt. Tūq; cū
phaselis n̄ris terre ipsi q̄stus est sagitte volatus appropiassent
om̄es citius in mare p̄silerunt: et infinitis emissis sagittis sese cō
tra nos strenue (ne in terrā descendere possemus) defendere occe
perūt. Om̄s vero p̄ corpus diuersis colorib⁹ depicti ⁊ variis vo
lucrum pennis ornati erant / quos hī qui nobiscū venerāt aspici
entes: illos ad p̄liandū paratos esse quotiescūq; sic picti aut aui
um plumis ornati sunt nobis insinuerūt. Intantū autē introitus
terre nobis impedierūt. vt saxiomas machinas n̄ras in eos co
acti fuerimus emittere: quarū auduo tumultu impetus visio: nec
nō ex eis plerisq; in terrā mortuis decidisse p̄spectis / om̄es in ter
ram sese receperūt. Tūq; facto inter nos cōsilio. clj. de nobis in
terram post eos cōcordauim⁹ exilire: ⁊ aduersus eos magno anis
mo pugnare qd ⁊ quidē fecimus. Nā tū aduersum illos in terraz
cū armis n̄ris p̄siluimus / ⁊ traq; illi sic sese nobis opposuerūt: vt
duab⁹ ferme horis p̄tinuū inuicē gesserim⁹ bellū / p̄ter id qd de eis
magā facerem⁹ victoriā / demptis corū p̄paucis quos balistarū co
lubinarūq; n̄ri suis interemerūt telis: quod idcirco ita effectū est
quia seipos a nobis ac lanceis ensibusq; n̄ris subtiliter subtrabe

Prima

bant. Verū tamen tanta demū in eos incurrimus violentia: vt illos cū gladij s mucronibusq; nris cominus attingerem⁹. Quos quidē cum p̄sensissent omnes in fugā p̄ siluas ⁊ nemora conuersi sunt: ac nos campi victores (interfectis ex eis vulneratisq; plurimis) deseruerūt. Hos autē p̄ die illa longiore fuga nequaquā in se qui volumus: ob id q̄ fatigati nimīū tūc essent: quin potius ad naues nras cū tanta septe illoꝝ que nobiscū venerāt remeant⁹ leticia: vt tantū in se gaudiū vix ipsi suscipere possent. Sequenti autē aduentante die: vidimus p̄ insulam ipam copiosam gentium appropinquare caterua: cornibus instrumentisq; alijs quibus in bellis vtuntur buccinantē: qui et quoq; depicci omnes ac varijs volucrū plumis ornati erant. Ita vt incuere mirabile foret: quib⁹ perceptis ex inito rursum inter nos deliberauimus consilio: vt si gens hęc nobis inimicias pararet nosmet omnes in vniū congregarem⁹ viderem⁹q; mutuo semper ac interim satagerem⁹ vt amicos nobis illos efficerem⁹: quibus amicitia nostrā non recipientibus illos quasi hostes tractarem⁹ ac quotquot ex eis cōprehendere valerem⁹ seruos nros ac mancipia perpetua facerem⁹. et tunc armationes vt potuimus circa plagā ipsam in gyrum nos collegimus. Illi vero (vt puto p̄ machinaz nostrarū stupore) nos in terrā tūc minime prohibuerunt exire. Exiūm⁹ igitur in eos in terram quadrisariam diuisi. lvij. viri singuli decurionem suū sequentes: et cum eis longū manuale gessimus bellū. Verū tamen post diurnā pugnam plurimūq; certamen necnon interemptos ex eis multos: omnes in fugā coegimus et ad vsq; populationē eoz vnā p̄secuti fuimus: vbi cōprehensis ex eis. xxv. captiuis: eandem eozū populationem igni cōbussimus et insu⁹ per ad naues nras cum ipsis. xxv. captiuis repedauimus: interfectis ex eadē gente vulneratisq; plurimis: ex nris autē interempto dūtaxat vno sed vulneratis. xxij. qui oēs ex dei adiutorio sanitate recuperauerūt. Ceterū autē recursu in patriā p̄ nos deliberato ordinatoq; viri septe illi qui nobiscū illuc venerant: quoz quinq; in p̄missio bello vulnerati extiterant p̄baselo vno in insula illa arrepto: cū captiuis septe: quos illis tribuimus tres videlicet viros: et quatuor mulieres in terram suā cū gaudio magno: et magna virum nostrarū admiratione regressi sunt. Hosq; hispanie viam sequentes. Caliciū tandē repetiūmus portū: cū. L. lxxij.

Nauigatio

captiuat' plonis. xv. Octobris die. Anno domini. M. cccc. xcix.
Ubi leuissime suscepti fumus / ac ubi eosdem captiuos nostros
vendidimus: Et hec sunt que in hac nauigatione nostra priore an
notatu digniora conspeximus.

De secundarie nauigationis cursu.

Vantū ad secundarie nauig
gationis cursum et ea que in illa memoratu digna
cōspexi / dicit in sequentib'. Eandē igit' inchoantes
nauigationē Lalicū exiimus portu Anno domi
ni. M. cccc. xcix. Quā die. Quo exiū factō. nos
cursum nostrū Lampiuridis ad insulas arripien
tes necnō ad insulaz magne Lanare visum transabentes. in tan
tum nauigauim'. vt insule cuidā que ignis insula dicit' applicare
mus. Ubi facta nobis de lignis et aqua pūside et nauigatione
nra. rursum p' Lebeccū ventū incepta est. Post enauigatos. p. r.
dies terrā quandā nouā tandē tenuimus / quā quidē firmā exites
re censuimus. cōtra illā de qua facta in superior' mērio est / et que
quidē terra in zona torrida. extra lineā equinoctiale ad parte Aus
stri sita est / supra quā meridionalis polus se. v. exaltat gradib'. ex
tra quōcūq; clima. dilatet' eadē terra a p'noiat' insulis vt p' Le
beccū ventū constabat leucis. cccc. In qua terra dies cū noctis
tribus equales. xxvij. Junij cū sol in cancri tropico est existerē res
perimus. Eandē terra in aquis omnino submersam necnon ma
gnis fluminib' p'fusam esse inuenim'. que et quidē semet plurimū
viridē et p'ceras altissimasq; arbores habentē monstrabat. vñ nes
minē in illa esse tūc p'cepimus. Tū p' cōstitim' et classē nostrā
anchoraui' solitis nōnullis phaselis cū quib' in terram ipam
accedere tenuauim'. Porro nos aditū in illā querētes et circū eam
sepius gyrātes. ipam vt p'actū est sic fluminū vndis vbiq; p'fusa
sam inuenimus. vt nūsq; locus esset qui maximis aquis nō imas
deseret. Vidim' tamē interim p' flumina ipa signa q'multa. que
admodū ipsa eadē tellus inhabitata esset et incolis multis scēan
da. At qm eadē signa p'sideraturi in ipsam descendere nequiba
mus / ad naues nras reuerti cōcordauim': qd' et quidē fecimus.
Quibus ab hinc exanchoratis / postea inter Leuantē et Seruē

Secunda

cū ventū collateralr scdm terrā (sic spirāte vēto) nauigauim⁹ / p̄r
tentātes sepi⁹ interim plurib⁹ q̄s. xl. durātib⁹ leucis si in ipam pe
netrare in insulā valerem⁹. Qui labor oīs inanis extitit. Cū siqdē
illo in latere mar⁹ fluxū q̄ a Scrocco ad Magistralē abibat sic
violentiū cōpererim⁹ / vt idē mare se nauigabile nō p̄beret. Quib⁹
cognit⁹ in cōueniētib⁹ / p̄silio facto puenim⁹ / vt nauigiū nr̄m p̄ ma
re ad Magistralē reflecterem⁹. Tūq̄ scdm terrā ipam intātū na
uigauim⁹ / vt tādē portui vni applicarem⁹ / q̄ bellissimā insulā bel
lissimūq̄ sinū q̄ndā in e⁹ ingressu tenebat / sup̄ quē nob nauigātū
bus vt in illū introire possem⁹. imēsam in insulā ipā gētū turbā a
mari q̄ttuor leuc⁹ aut circiter distātē vidim⁹. Cui⁹ rei gr̄a letati nō
pax extitit⁹. Igit̄ patis nauiculis nr̄is vt in eandē insulā vadere
mu s̄lintrē q̄ndā in q̄ p̄sonē cōplures erant: ex alto mari venire vi
dim⁹ / p̄pter qd̄ tūc puenim⁹ / vt eis iuasissimos cōprehēderem⁹. Et
tūc in illos nauigare in gyz (ne euadere possent) circūdare ocepi
mus / q̄b⁹ sua q̄z vice nūcīb⁹ / vidim⁹ illos (aura t̄pata manēte) re
mis suis oīb⁹ sursum erect⁹. q̄si firmos ac resistentes se significare
velle quā rē sic idcirco illos efficere putauim⁹ / vt inde nos i admi
rationē p̄uerterēt. Cū p̄o sibi nos comin⁹ appropinq̄re cōsuissent
remis suis in aquā p̄uersis terrā p̄lus remigare inceperet. Attē
nobiscū carbasiū vnā. xlv. dolioz volatu celerimū educebam⁹ / q̄
tūc tali nauigio delata est vt s̄bito vētū sup̄ eos obtineret. Cūq̄ ir
ruēdi in illos aduenisset cōmoditas: ipi sese appatūq̄ suū in pha
selo suo ordinate spargētes / se q̄z ad nauigādū accinxerūt. Itaq̄ cuz
eos p̄terissim⁹ / ipi fugere conati sūt. At nos nōnullis tūc expedi
tis phaselis validis vir⁹ stipat⁹ illos tūc cōprehēdere putātes: mox
in eos incurrim⁹ / p̄tra q̄s bis gemis fere horis nob nūcīb⁹ / nisi
carbasiū nr̄a q̄ cursu eos p̄terierat rursum sup̄ eos reuersa fuisset:
illos penit⁹ amittebam⁹. Cū p̄o ipi se eisdē nr̄is phaselis carbasi
q̄z vndiq̄ p̄strictos esse p̄spicerēt. oēs q̄ c̄riter. xx. erāt. 2a fra dua
bus fere leuc⁹ distabāt in mare saltu p̄sillierūt. Quos nos cum
phaselis nr̄is tota p̄sequentes die n̄llos ex eis nisi unimodo duos
p̄hēdere potuim⁹. alijs oīb⁹ in terrā saluis abeūtib⁹. In lintre autē
eorū quā deseruerāt bis gemini iuuenes extabāt: nō d̄ eoz gēte ge
nitū: q̄s in tellure aliena rapuerāt: q̄z singulis ex recētū vulnere
virilia absiderāt: q̄ res admirationē nō paruā nob attulit. Hos
autē cū in nr̄as suscepissem⁹ nauiculas: nūcīb⁹ nob insinuarūt quē

Nauigatio

admodū illi eos ab ip̄is ināducādos abducerēt / indicātes iterim
quōd gēs hęc tā effera ⁊ crudelis / būanaz carniū comestrix / Lamba
li nūcupāret. Postea autē nos ip̄az eoz linterē nobiscū trabētes / et
cū nauicul n̄ris cursū eoz terrā p̄sus arripētes: pariter interim
p̄stitim⁹ ⁊ naues n̄ras media tācū leuca a plaga illa distantes an-
chorauim⁹ / quā cū pplin plurimū oberrare vidissemus. in illā cuz
ip̄is nauiculis n̄ris sbito p̄perauim⁹ / ductis nobiscū duob⁹ illis
quōs in linterē a nob̄ inuasa cōprehēderam⁹. Quā primū autē terram
ip̄az pede p̄tigim⁹: oēs t̄p̄idi ⁊ seip̄os abdaturi in vicinas nemo-
rū latebras diffugerūt. Tū p̄o vno ex illis quōs p̄hēderamus abire p̄
missio ⁊ plurimis illi amicitie signis necnō nolis cymbalis / ac spe-
culis plerisq; datis / dixim⁹ ei ne p̄pter nos. ceteri q̄ aufugerāt ex-
pauescerēt / quā eoz amicos esse plurimū cupiebam⁹ / q̄ abiēs ius-
sa n̄ra solerter ip̄leuit: gēte illa tota. cccc. videlz ferevir⁹ / cū feminis
mltis a siluis secū ad nos educis. Qui inermes ad nos vbi cū
nauiculis n̄ris eram⁹ oēs venerūt ⁊ cū quib⁹ tūc amicitia bonā fir-
mauim⁹: restitūto quōd eis alio quē captiuū tenebam⁹ ⁊ pariter eoz
linterē quā inuaseram⁹: p̄ nauū nostraz solios ap̄d quōs erratico res-
stitui ināduim⁹. Porro hęc eoz linter q̄ ex solo arboris trūco cas-
uata ⁊ multū s̄baliter effecta fuerat / lōga. xxvi. passib⁹ ⁊ lata duo-
bus brachijs erat. Hęc cū a nob̄ recupassent ⁊ tuto in loco flumi-
nis reposuissent. oēs a nob̄is repēte fugerūt nec nobiscū ampl⁹ cō-
uersari voluerūt. Quo tā barbaro facto cōpto: illos male fidei ma-
leg⁹ p̄ditōis existere cognim⁹. Ap̄d eos aux dūtaraz pauculū quōd
ex aurib⁹ gestabāt vidim⁹. Itaq; plaga illa flūcta ⁊ scdm cā nauiga-
tis. lxxx. circiter leucis stationē quādam nauicul tūtā repim⁹ / in quā
introcūtes tācas inibi cōpim⁹ gētes vt id mirabile foret. Tū quib⁹
facta amicitia: iuim⁹ / deinde cū eis ad plures eoz pagos: vbi mul-
tū seque mltrūq; honeste ab eis suscepti fuimus. ⁊ ab eis interim
cccc. vniōes vnica nola emim⁹ cū auro modico quōd eis ex grā cō-
tulim⁹. In hac trā. vinū ex fructib⁹ senētibusq; exp̄ssū vt ciceram
ceruisiāue albā ⁊ rubentē bibūt / mel⁹ autē ex myrtbe pomis valde
bonis p̄fectū erat: ex quib⁹ cū mltris q̄ bonis alijs fructib⁹ gustui
sapidis ⁊ corpi salubrib⁹ habūdāter comedim⁹. p̄pterea q̄ tēpesti-
ue illuc adueneram⁹. Hęc eadē insula eoz reb⁹ suppellectiliue q̄
multū habūdās est / gētes ip̄a bonē p̄cratiōis ⁊ maioris pacifi-
cētē est q̄ vsq; alibi reperim⁹ aliā. In h̄ portu. xvij. dieb⁹ cū ingē

Secunda

ti placito pstrim? venientibus quod die ad nos populis multis nos effi-
gicq; nram et albedine: necno vestimenta armaz nra et nauu nra:
magnitudine admiratio. Huius etiam nob gentem quanda eis infestam
occidentem et sus existere retulerit. quod ges infinitam habebat unonum
quantitate. quos ipsi habebat unioes eisdem inimicis suis in bellige
rationibus aduersus eos habitus abstulerat. nos quos et quoadmodum
nascere edoceres. quod dicta vera pfecto esse coguim? put et maie
stas vra posthec amplius intelligere poterit. Relicto autem portu illo et
scdm plagam eandem in quam continue geres affluere pspiciebam? cursu
nro pducto: portu quanda aliu reficiende vni? nauicule nre gra. in qua
gentem multam esse copimus. cum quibus nec vi nec amicitia puerationes
obtinere valuim? nullis si quibus in terra cum nauiculis nris descendes
rem? se non aspere defendentibus et si quibus nos sustinere non valeret in
siluas aufugientibus et nos nequibus expectantibus. quod tanta barbarie nos
cognoscetes ab eis ex hinc discessim? Tuncq; inter nauigadu insu-
lam quanda in mari leucis a tra. xv. distantem vidim? quod si in ea populi
quospiam esse inuere recordauim? In illa igit accelerates quanda inibi in-
uenim? geres quod oim bestialissima simplicissimaq; oim quod gerosissima
ma benignissimaq; erat/ cuius quod geres ritus et mores cuiusmodi sunt.

De eiusdem gētis ritu et moribus.

H vultu ac gestu corporis
brutales admodum erant et ferini: singulis ma-
pillas herba quadam viridi introitu repletas ha-
bebant: quam pecudum instar vsq; rumunabant: ita vt
vix quicquam eloqui possent. quod quod singuli ex collo pu-
sillas siccatasq; cucurbitas duas/ alteram earum herba
ipsa quam in ore tenebant/ alteram vero ex ipsis farina quadam albidam gipso
minuto sili. plenam gerebant/ habito bacillo quadam. quem in ore suo made-
factum masticatumq; sepe in cucurbitam farinam repletam mittebant et de
inde cum eo de eadem farina extraherent/ quam sibi post hec in ore vtrius-
q; ponebant/ herbam ipsam quam in ore gestabant eadem farina respigitan-
do: et hoc frequenter paulatimq; efficiebant/ quam rem nos ad-
mirati illius causam secretumq; aut cur ita facerent satis nequi-
timus comprehendere. Hecce gens (vt experimēto didicim?) ad
nos adeo familiariter aduenit/ ac si nobiscum sepius antea nego-
ciati fuissent et longuam amicitiam habuissent. Nobis autem

Nauigatio

pplagā ipam cū eis ambulātib⁹ colloq̄ntibusq; 2 interim recentē
aqua bibere desiderātib⁹ ipi p signa se talib⁹ aqs penit⁹ carere in-
sinuātes: vltro de herba farin. q̄s quā in ore gestabāt offerrebāt / p
ter qd̄ regionē eandē aqs deficiente, p̄ 3 vltimū sbleuati suā her
tā f. rinā talē in ore gestarēt intelleximus. Cū factū eēt vt nob̄ ita
meātib⁹ 2 circū plagā eādē vna die cū media illos p̄comitātibus
vini dā aquā in l. s. inuenerim⁹ coguerimusq; q̄s quā bibebant
a q̄ p̄ roze noctu sup certis folijs auriculis a fini filib⁹ decidēte col-
lecta erat. Quē q̄dē folia cūmodi roze nocturno rpe se implebant
ex q̄ r. re (q̄ optim⁹ ē) idē ppl̄s bibebat / sed in tali⁹ folijs pleraq;
roz. loca deficiebāt. Hecine gēs victualib⁹ q̄ i fra solida s̄ penit⁹
carent q̄nymmo ex piscib⁹ q̄s in mari piscant⁹ viuū. Et tēn apud
eos q̄ magni piscaiores exūtūt: pisciū ingēs habūdāt copia / ex q̄
bus ipi plurimos turtures ac q̄s bonos pisces alios plures vltro
nob̄ obtulerūt. Roz. vltro herba quā in ore virtū ipi gerebāt nullā
vtebant. Quē single cucurbitā vna aq̄ impletā ex qua biberēt ha-
tebāt. Allos domoz pagos nllā ve tuguria gens hec h̄ t̄ p̄ter q̄s
folia grādia q̄dā / s̄ q̄b⁹ a solis seruoze s̄ nō ab ymbab⁹ se p̄egūt:
p̄pter qd̄ autumnabile ē: q̄ paz in terra illa pluit. Cū autē ad piscā
dū mare adierint: foliū vniū adeo ḡnde secū q̄s piscatur⁹ eēt: vt
illo in terrā defixo 2 ad solis meatū p̄sato: s̄ illi⁹ vmbra aduersus
estū torū se abscondat. Hecine in insula q̄smulta varioz generū
alia sūt: q̄ oia aquā lutulētā bibūt. Vidētes autē q̄ in ea cōmodi
nihil nāciscerentur / nos r̄licta illa: aliā q̄ndā insulā tenuim⁹: i quā
nos ingrediētes 2 recentē vñ biberem⁹ aquā inuestigātes / putantes
interim ipam eādē terrā a nullis esse habitatā / p̄pterea q̄ in ea ne-
minē inter aduentūdū p̄peteram⁹ / dū p̄ arenā deambularem⁹ ve
stigia pedū q̄smaḡ nōnulla vidim⁹ / ex q̄b⁹ cēsum⁹. q̄ si eisdē pedi-
bus reliq̄ mēbra r̄ndebāt / boies in eadē terra grādissimi habitas-
bāt. Nob̄ autē ita p̄ arenā deambulātib⁹ / viā vna in terrā ducentē
cōperim⁹: scdm̄ quā. ix. de nob̄ eūtes insulā ipam inuisere p̄uimus
ob id q̄ nō q̄spaciōsā illā nec q̄smiltas in ea habitare gētes exultis
mauim⁹. Pererrata igit scdm̄ eādē viā vna fere leuca: q̄nos in cō-
ualle q̄dā (q̄ populate appebāt) vidim⁹ / casas in q̄s introcūtes: q̄n-
q̄ in illis repim⁹ / mulieres. vetulas videlicz duas: 2 iuēculas tres
que q̄dē oēs sic statura p̄ceres erāt. vt inde valde miraremur. Hec
sūt. p̄m⁹ vt nos intuite sūt: adeo stupefacte p̄māserūt. vt aufugien-

Secunda

di aīo penit? de ficerēt. Tūq; vetulę ipę lingua eoz nobiscū blādi
uscule loq̄ntes: z sefe oēs in casam vnā recipietes: p̄ multa nob de
suis victualib; obtulerūt. Eadē hō oēs lōgissimo viro statura gran
diores erāt: q̄dē eq; grādes vt Frāscus de albicio: s; meliore q̄s
nos sum? p̄portioē cōpacę. Quib; ita cōpris post hec vna p̄ueni
mus: vt iuuēculis ipsis p̄ vīm arrept; eas in Castiliā q̄si rē admi
randā abducerem?: in qua deliberatiōe nob existētib; ecce, xxxvi;
vl̄ circiter vni mltōq; foemine ipę altiores: z adeo egregie cōpositi
vt illos inspicere delectabile foret: casam ip̄az introire ocep̄r: pro
pter q̄s tāta tūc affecti fuim? turbatiōe: vt sat? ap̄d nauiculas no
stras q̄s cū tali gēte esse dixissent?. H; etem̄ igētes arc? z sagittas
nenō z sudēs p̄ncalīe magnas instar clauaz ferebāt: q̄ ingressi lo
q̄bant q̄z inter se mutuo ac si nos cōprehēdere vellent. Quō tali
piculo p̄cepto diuersa etiā inter nos tūc fecim? p̄silia. Unis vt il
los in ip̄a eadē casa inuaderem?: alijs hō nequaq; s; for; pot; z in
platea: z alijs vt nūsq; aduersus eos pugnā q̄rerem?: donec qd a
gere vellēt intelligerem? assenerātib;. Inter q̄ p̄silia casam illā si
mulate exiim? z ad naues n̄ras remeare ocep̄im?: ip̄iq; q̄ntus
est lapidīs iace? mutuo sp̄ loq̄ntes nos infecuti sūt: haud mino
re q̄ nos vt autio trepidātes formidine: cū nob mirātib; ipsi q̄z
emin? manerēt: z nisi nob ambulātib; nō ambularēt. Cum hō ad
naues n̄ras p̄gissim? z in illas ex ordine introirem? mor oēs in
mare p̄siluerūt: q̄ multas post nos sagittas suas iaculati sūt: s; tūc
eos p̄ paucū metuēbam?. Hā tū machinaz n̄raz duas in eos po
tius vt terrent q̄ vt interirēt emisim?: q̄rūquidē tumultu p̄cē
pti fuim? discessim; s; p̄ter. H; oēs nudi vt de priorib; habituz
est eunt. Appellauim; s; insulā illā: gīgātū (ob p̄ceritatē eoz) insu
lā. Hōb aut vltē? z a terra paulo distāt? trāsremigātib;: sep̄ in
terdū cū eis pugisse nob accidit, ob id q̄ q̄c̄q; a tellure sua sibi tolli
neq; p̄mittere vellēt. Et vtiq; q̄dē repetūde Castillie p̄positū iā
nob in mentē sbierat: ob id potissimū q̄ vno iā fere āno in mari p̄
stiteram? nec nisi tenuē alimētōz necessariorūq; alioz munitōez re
tinebam?. Quēz q̄dē adhuc ex veheētib; q̄s p̄uleram? sol calo
rib; iā p̄taminata in q̄nataq; erāt: cū ab exitu n̄ro a Capiviridis i
sulis vsq; tūc p̄tinue p̄ torridā nauigauissim? zonā: z trāsuerim; p̄
lineā eq̄ noctiale bis: vt p̄ habitū ē. In q̄ q̄dē volūitate nob p̄seuerā
tib; nos a laborib; s; bleuare n̄ris sc̄tifico cōplacuit spiritui. H; p̄e

Nauigatio

receptū quēpiā p rursū nouādis naualib; nris nob q̄rētib; ad gē
tē q̄ndā puenim; . q̄ nos cū maria suscepit amicitiaz q̄s quidē vni
onū plariū ve ozietaliū cōperim; . in nūero maris tenere. ppter q̄b
elvi; dieb; ibi pstitim; . r. L. xix. vniouū marchas: p̄cio (vt estimā
bam;) . xl. nō supante ducatos: ab eis cōparauim; . Nā nolās: spe
cularia. crūstallinosq; nōnullos: necnō leuissima electri folia q̄dā
eis tū. ppter ea tradidim; . Nēpe q̄t q̄t q̄lib; eoz obtineret vniōes
eos p sola nola donabat. Didicim; q̄z iterdū ab eis quō r vbi il
los piscarēt. q̄ r q̄dē ostreolas in q̄b; nascūt nob ples largiti sūt.
Et piter nōnllas mercati fuim; : vbi i quibusdā. L. r. xxx. vniōes i
q̄busdā pō nō totidē repiebant. Haueritq; maiestas vras: q̄ nisi p
maturi sint r a cōbulis i q̄b; gignūt: p sese excedas: oino pfecti n̄ sūt
Quinymmo i breui (vt sepi; ipe expert; sum) emarcescūt. r in ni
hil redacti sūt. Cū pō maturi fuerint in ostrea ipa inter carnes (p
ter id q̄ ipis carnib; hercā) se sepant. r huiuscemodi optimi sunt.
Effluētis igit. elvi; dieb; necnō gēte illa quā nob plurimū amicā
effeceram; relicta: hinc ab eis excessim; : ob plurimaz rez n̄rarum
indigētiā. venimusq; ad Antigliē insulā: quā paucis nup ab ānis
Eritopbor; Solūb; discoopuit: in q̄ reculas n̄ras ac naualia refi
tiēdo: mēsb; duob; dieb; totidē pmāsim; . plures interdū Chusti
colaz inibi puerfantū ptumēdas ppetiēdo: q̄s plir; ne numū fir
am h̄ omitto. Eādē pō insulā. xxii. Julij deserētes: p̄ursa vni; mē
sis cū medio nauigatiōe: Caliciū tandē portū. viij. mēsb; . Septē
bris sbiim; : vbi cū honore pfectusq; suscepti fuimus: Et sic p dā
placitum finem nostra cepit secunda nauigatio.

De tercio facta nauigatione.

ME in Sibillia existēte: r a poenis atq; laborib;
q̄s inter p̄memoratas ptuleram; nauigatiōes
paulisp; req̄sēte desiderātes. posthēc in plarū
terrā remeare. fortuna fatigationū meaz neq;
q̄s adhuc satūra: serenissimo illi . d. Emanuēli
Portugallie Regi misit in cor (nescio vt q̄d) vt
destinato nūcio: l̄ras regales suas ad me trāsmitteret: quib; pluri
mū rogabat: vt ad eū apd Lisbonā eader; me transferrēt: ipe etem
mirabilis mibi plurima faceret. Sup q̄ re nondū. tūc deliberaui
quinymmo ei p eūdēmet nūciū: me min; bā dispositū r tūc ma
le haber significauī. Q̄z si q̄nq; recōualecerēt: maiestati e; regie

Tercia

meū forsan cōplaceret obsequiū. oīa q̄cūq; vellet ex anio p̄ficere
Qui rex p̄cipies q̄ me ad se tūc traducere nequire. Julianū Bar
tholomeū Jocundū. q̄ tūc in Lisbona erat rursū ad me dei ina
uit cū cōmissiōe. vt oīb; modis me ad eūdē regē fecerit p̄duceret. p̄
pter cur? Juliani aduentū r̄ p̄ces. coact? tūc fuit ad regē ip̄m me
re. qd̄ q̄ me nouerat oēs malū esse iudicāst. Et ita a Castilia vbi
honor mibi nō modic? exhibi? cōtulerat. ac rex ip̄e Castilię ex ill
mationē de me bonā p̄cepit p̄fecit sū. r̄ qd̄ deter? fuit. hospite in
salutato. ac mox corā ip̄o rege. d. Emanuele meū in obtuli. q̄ rex
de aduentū meo nō puā vīsus est p̄cepisse locticiā. plurimū me in
terdū rogitas. vt vna cū trib; c? p̄seruatiōē nauib; q̄ ad exēdū et
ad nouaz terraz incōsitionē p̄paratē erāt p̄ficisa vellē. r̄ ita q̄a
regum p̄ces p̄cepta sunt) ad eius votum cōsensit.

Tempus profectionis tercię

Nō ab h̄ Lisbona portu. cū trib; p̄seruatiōē nauib;
die Maij decima. M. cccc. r̄ primo abeūtes: cur
sum n̄m versus magne Lanarię insulas arripui
mus: scdm̄ q̄s r̄ ad ear; p̄spectū instāter enavigan
tes. idē nauigiū n̄m collaterāl; scdm̄ Africā. occi
dentē vsus secuti sum? Ubi pisciū q̄rundā (quos
Barghi nūcupād) multitudinē maximā in eāre p̄re
didim? trib; inibi dieb; morā faciētes. Exinde ast
ad p̄tē illā Ethiopię: q̄ Beshicca d̄r deuenim?. que
quidē s̄b torrida zona posita est. r̄ sup̄ quā. r̄u. ḡdib; se Septē
trionalis erigit polus in climate primo. vbi dieb; r̄i. nob; delictis
et aqua p̄uisionē pantes restitit. p̄pter id q̄ Austrū vsus p̄ Ethio
p̄tē uū post hęc retinētes tūc p̄ Lebēcū ventū in r̄tū nauiga
uim?: vt. lx. r̄. vii. infra dies. insulę quidā applicuerim?. cūq; insula
Deca portu eodē leuē ad Lebēcū p̄tē distaret. In quibus q̄dem
dieb; ip̄eius p̄pelli t̄ps̄ fuim?. q̄ vnq; in mari q̄lq; antea p̄uiterit
p̄pter v̄etoz numborū impet?. q̄ q̄ plurima nob; intulere guami
na. et eo q̄ nauigiū n̄m lineę p̄sertum eq̄noctiali p̄tinue iunctuz
fuit. Inib; in mense Junio byems erat ac dies noctib; eq̄na
les sunt. atq; ip̄e vmbre n̄re p̄tinue vsus meridie erat. Tandē h̄o
m̄nitionā placuit nouam vnam nobis ostendere plagam. xvij.
scilicet Augusti. iuxta quā leuca sepōsi ab eadem cum m. edia)

Nauigatio

restitum? et postea assumptis cymbis nonnullis in ipsa visuri si in
habitata esset perfecti fuim? quã et quã incolas plimos habitare re-
perim? quã beatiss prauiores erãt: quã admodũ maicitas regia v̄ra
post hoc intelliget. In h̄o introit? n̄ri p̄cipio gentẽ nõ p̄cepim?
aliquã. quã ora ipam p̄ signa plima (quã vidim?) p̄plo mlto reple-
tã esse intellexim? De qua quãde ora p̄ ipõ serenissimo Castiliẽ rege
possessorũ cepim? inuenimusq; illã multũ amoenã. ac viridẽ esse
et apparatus bonẽ. Est autẽ eĩ lineã equinoctialẽ Austrũ vsus. v. g. di-
bus et ita eadẽ die ad naues n̄ras repedaui?. Quia p̄o lignoz
et aq̄ penuriã patiebamur: concordauim? iter in terrã altera die re-
uertũ vt nob̄ de necessarijs p̄videremus: in quã quãde nob̄ extãtib; vi-
dun? itãtes in vni? m̄otis cacumine gẽtes. quẽ deorsum descẽdere
nõ auderẽt: erãtq; nudi oēs necnõ phillis effigiei colorisq; vt de su-
periorib; habitũ eĩ. Nob̄ autẽ satagẽtib; vt nobiscũ p̄uersã accẽ-
derẽt nõ sic securos eos efficere valuim?. vt de nob̄ adhuc nõ dif-
fiderẽt. Quoz obstinãtiõẽ p̄teruicãq; cognita: ad naues h̄ noctẽ
remeauim?: relicq; i terra (vidẽtib; illis) nolis speculisq; nõnullis
ac reb; alijs. Tũq; nos i mari emin? esse p̄spicerẽt: oēs d̄ ipõ mon-
te (p̄pter reculas quã reliq̄ram?) descẽderũ. plima inter se admiratio
nis signa faciẽtes. Nec tũc de aliq̄ nisi de aq̄ nob̄ p̄uidim?. Tra-
stino autẽ effecto mane. vidim? e nauib; gẽtem eadẽ nũcro quã antea
maiorẽ passũ p̄ terrã ignes fumosq; faciẽtẽ. Tũ nos existimãtes
quã nos p̄ h̄ ad se inuitarẽt iuim? ad eos in terrã. vbi tũc pplm plu-
rimũ aduenisse p̄sperim?: quã tũ a nob̄ lãge sc̄ipos tenebãt. signa fa-
ciẽtes interim nõnulla vt cũ eis interi? in insulã vaderemus. Pro-
pter quõ factũ est: vt ex Chuscol n̄ris duo p̄tin? ad h̄ pati piculo
ad tales eũdẽ semetipos exponerẽt: vt quẽs gẽtes eedẽ foret: aut si
quã diuinitas speciesue aromaticas villas haberẽt. ipi coḡscent: quã
p̄pter intãtũ nauũ p̄rore rogitauef: vt eis quõ postulabãt annue-
ret. Tũ p̄o illi ad h̄ sese accingẽtes necnõ plerasq; de reb; suis mi-
nũt secũ sumẽtes. vt inde a gẽtib; eisdẽ mercarẽt alias. abierũt a
nob̄: data p̄ditõẽ vt ad nos post quãq; dies ad sũmũ remeare expe-
ctarem?. Et ita tũc iter suũ in terrã arripuẽt. atq; nos ad naues
n̄ras regressũ cepim?: vbi expectãdo eos dieb; vi. p̄stitim?. In quã
bus dieb; gẽs p̄ mlta noua dietim fere ad plagã ipaz adueniebat.
sz nulq; nobiscũ colloq̄ voluẽt. Septia igit adueniãte die nos in
terrã ipã itẽ tendẽtes. gentẽ illã mlteres suas oēs secũ adduxisse
repuim?. Quã p̄o primũ illuc p̄uenim?: mox ex eisdẽ vxorib; suis

Tercia

ad colloquēdū nobiscū q̄ plures miserē: socininis tñ eisdē nō satis
 de nob̄ p̄sidentib; iqd̄ q̄dē nos attēdētes p̄cordauimus: vt iuuenē
 vnū e nob̄ (q̄ valid⁹ agilitq; nimū esset) ad eas q; trāsmitterem⁹
 ⁊ tūc vt min⁹ femine eedē metuerēt in nauiclas n̄ras introiun⁹
 Quo egresso iuuenē cū seip; inter illas imiscuisset, ac ille oēs cir
 cūstātes p̄tingerēt palparētq; eū, ⁊ p̄pter eū nō paz admirarent: ec
 ce interea de mōte femina vna vallū magnū manu gestās aduēit
 q̄ postq; vbi iuuenē ipse erat appropiauit: tali eū valli sui icu a ter
 go percussit: vt sbito mortu⁹ in terrā exideret: quē p̄fectum mlieres
 aliē corripientes, illū in mōte a pedib; p̄traxerūt: vtriq; ipi q̄ in mōte
 erāt ad lict⁹ cū arcub; ⁊ sagittis aduenientes ac sagittas suas i nos
 cōficiētes tali gētē n̄ram affecerūt stupore (ob id q̄ nauicle ille in q;
 bus erāt harenā nauigādo radebāt nec celerit̄ aufugere tūc pote
 rāt) vt sumēdoz armoz suoz mēoria nemo tūc haberet. Et ita q̄s
 plures q̄ nos sagittas suas eiāculabant. Tū p̄o in cos q̄rtuor ma
 ebūnaz n̄raz fulminā licet neminē attingētia emissim⁹: q̄ audito no
 nitruo oēs rursū in mōte fugerūt: vbi mlieres ipse erāt. q̄ iuuenē no
 strū quē trucidauerāt (nob̄ vidētib;) in frustra secabant, necnō frus
 ta ipa nob̄ ostētātes, ad ingētē quē succēderāt ignē torrebāt. ⁊ des
 inde posthēc māducabāt. Viri q; ipi signa nob̄ silr̄ facientes, ge
 minos Chisticolas n̄ros alios se pariformiter pemissē māduca
 seq; insinuabāt: q̄b; q̄ ⁊ vtriq; vera loq̄bant, in h̄ ipō credidimus:
 Qui⁹ nos improperij vehemēt⁹ piguit, cū imānitatē quā in mor
 tuū exerebāt, oculis intueremur ipi p̄p̄is. Quāob̄re plures q̄s
 q̄draginta d̄ nob̄ in animo stabiliuerant: vt oēs p̄ter terrā ipam
 impetu perētes: tā imane factū tāq; bestialē ferociā vindicātū va
 derēm⁹. S; h̄ ip; nob̄ nauip̄ro: nō pmisit, ⁊ ita tā magnā ac tam
 guē in iurā passi cū malivolo aīo ⁊ aīo ⁊ grādī opprobrio n̄ro (est
 cūte h̄ nauip̄ceproze n̄ro) impunit̄ illis abcessim⁹. Postq; aut ter
 rā illā reliqm⁹, mox inter leuātē ⁊ Serocū vētū (scdm̄ q̄s se cōti
 net terra) nauigare ocepim⁹: plurimos ambit⁹ plurimosq; gyros
 interdū sectātes, q̄b; durātib; gētes nō vidim⁹ q̄ nobiscū practica
 re aut ad nos appropinq̄re voluerint. In tānū p̄o nauigauim⁹ vt
 tellurē vnā nouā (q̄ fm̄ Lebeciū se porrigeret, inuenerimus. In
 qua cū capū vnū circūuissem⁹) (cui sc̄ti Vincētī capō nomē indi
 dim⁹) fm̄ Lebeciū vētū posthēc nauigare ocepim⁹. Distatq;
 idē sc̄ti Vincētī cap⁹ a priore terra illa: vbi Cristicole n̄ri extiterūt
 interēpti, cl. leuē ad p̄tē Leuātē. Qui ⁊ q̄dē cap⁹, vñ, q̄dib; et line

Nauigatio

in equoetate s'us austrū est. Cū igit ita vagātes trem⁹. qdā die
copiosam getiū in litudine, nos nauigātes n'az vastitate mirantū
in terra vna alia nos esse p'sper m⁹. apd q's riuo in loco mox retiti
mus. & deinde in terrā ipaz ad eos ex nauiculis n'ris descendimus,
quos quidē mitioris esse p'ditionis q' priores repūmus. Nā est in
edomādis illis diu laborauimus: amicos tū n'ros eos tandē ef
fecimus, cū quibus negociādo practicādoq; vāte. v. māsīn⁹. die
bus, vbi cauas fistulas vitides plurimū grossas, & etiā nōnullas
in arborz cacuminibus siccās inuenimus. Concordauimus autē
vt ex eadē gente duos q' nos eoz linguā edocerēt inde traducere
mus. Quāobrem tres ex eis vt in Portugallā venirēt, nos vltro
comitati s't. Et qm̄ me oia p'sequi ac describere piget: dignet v'ra
nosse maietas, q' nos postū illū linquentes: p' Lebecū ventū, et
in visu terre semp trāscurrū⁹. plures p'riue faciēdo scālas plu
resq; ambiūs: ac interdū cū multis pplis loquēdor: donec tandē
s'us Austrū extra Lapicomī tropicū fuimus. Ubi sup horizōta
illū meridionalis polus, xxxi scē extollebat gradibus: atq; mino
rem iā p'dideramus v'sam: p' q' maior v'sa multaz infima vide
bat. fere in fine Horizōtis se ostentās: & tūc p' stellas alterius meri
dionalis poli nosmetipos dirigebamus: q' multo plures multoq;
maiores ac lucidiores q' n'ri poli stelle crāt: p'pter qd plurimarū
illaz figuras p'finxi. & p'sertim eaz q' prioris ac maioris magnitu
dinis erāt, vna cū declinatioe diametroz, quas circa polū Austrū
efficiūt. et vna cū denotatioe earundē diametroz & semidiametro
rum eaz, put in meis quattuor diebus siue nauigatiōibus inspicī
facile poterit. **H**oc cū p'o nauigio a n'ro campo scti Augustini i
cepto. **D**ecurrimus leucas videlicet versus ponentē. c. et ver
sus Lebecū. **D**e quasquidē dum peragrāremus. si quis que vi
dimus enumerare vellet, nō totidē ei papirē cartē sufficeret. **N**ec
quidē interdū magni cōmodi res inuenimus. demptis infinitis
casie arboribus: et pariter plurimis que laminas certas pducūt.
cū quibus & miranda alia p' multa vidim⁹. que fastidiosa recensī
tu fozent. **E**t in hac quidē peragratiōe. p' fere mēsisbus certimus.
In qua cognito q' mineralia nulla reperiebamus. conuenimus
vna vt ab inde surgētes. alio p' mare euagāremur. **Q**uo inito in
ter nos consilio. mox edictū fuit ac in omnē certū n'rm vulgārū. vt
quicquid in tali nauigatiōe p'ceptiendū censerem. idipm̄ integri
ter fieret. **P**ropter qd cōfestim edixi. mādauiq; vbiq; vt de lignis

Tercia

et aquat p ser mensibus munitionē omnes sibi parare. Nam p nau
tū magistrōs nos cū nauibus nris adhuc tantundem navigar
re posse indicatū est. Quaquidē (quā edixerā facta puisione nos
oram illā linquētes: et inde navigationē nrām per Serocciū ven
tum inīciantes: Februarij. xij. videlicet: cū sol equinoctio iam ap
propinquaret: et ad hoc Septentrionis hemispheriū nrām verget
ret in tantū peruagati fuimus: vt meridīanū polum sup horizon
ta illā. lij. gradibus sublimatū inuenerimus. Ita vt nec minoris
vise nec maioris stelle ammōdo inspicī valerēt. Nam tūc a portu
illo a quo per Serocciū abieramus. cccc. leucis longe iam facti
eramus. ij. videlicet Aprilis. Qua die tēpestas ac procella in ma
ri tam vehemens exorta est: vt vela nra omnia colligeret cū solo
nudoq; malo remigare cōpelleremur: pstante vehemētissime Les
beccio ac mari intumescēte et aere turbulētissimo extāte. Pro
pter quē turbinis violentissimū impetū nostrates omnes: nō mo
dico affecti fuerūt stupore. Floctes quoq; tunc inibi q̄maxie erāt.
Etenī Aprilis. vij. sole circa arietis finē extāte: ipse eedē noctes ho
rarum. xv. esse repertē sunt: byensq; etiam tunc inibi erat vt ver
stra satis perpendere potest maiestas. Nobis autem sub hac na
uigancibus turbulenta/ terram vnam Aprilis. ij. vidimus: pe
nes quam. xx. circiter leucas nauigantes appropiauiimus. Verū
illam omnimodo brutalem ⁊ extraneam esse comperimus. in qua
quidem nec portum quempiam nec gentes aliquas fore conspic
imus: ob id (vt arbitroz) q; tam asperum in ea frigus algeret: vt tā
scerbū vir quisq; perpeti posset. Porro in tanto periculo in tan
taq; tempestatis importunitate nosmet tum reperimus: vt vit al
teri alteros p̄grandi turbine nos videremus. Quamobrem de
mum cum nauium p̄tore pariter concordauimus. vt conuanti
sis nostris omnibus. terram illam linquendi: seq; ab ea elongan
di. et in Portugalliam remeandi signa faceremus. Quod confi
lium sanum quidem et vtile fuit: cum si inibi nocte solum adhuc
illa persistissemus: disperditi omnes eramus. Nampe cum hinc
abissetis tam grandis die sequenti tempestas in mari excita
ta est: vt penū obrui p̄dite metuerem. Propter qd plurima pe
grinationū vota. necnon alias q̄plures ceremonias (put nauis
mos esse soley) tūc fecimus. Sub quo tempestatis infortunio. v.
nauigauimus diebus. demissis omnino velis. In quibusqdē. v.

Nauigatio

dieb. cc. 2. lxx in mari penetraui⁹ leucas: linee interdū eq̄noctiali
necnō mari 7 aure r̄pationi sp̄ appropinq̄. p̄ qd̄ nos a p̄missis eri
pere piculis altissimo deo placuit. Eratq; huiuscemodi nra nauis
gatio ad trāsmontanū veniū 7 grecū. ob id q̄ ad Etbiopte latus
p̄tingere cupiebam⁹. a q̄ p̄ maris Etblānici fauces cūdo. **D.** ccc.
distabam⁹ leuc. Ad illā autē p̄ sūmitonātī grām **Maij** bis q̄na p̄ci
gim⁹ die. **Ubi** i plaga vna ad lat⁹ **Austri** (q̄ **Serrationa** d̄r). xv.
dieb. nos ipsos refrigerādo fuim⁹. Et posthēc cursum nrm̄ p̄sus
insulas **Yrazori** dictas arripuim⁹. queq; dē insule a **Serrationa**
īpa. **D.** cc. l. leuc. distabāt. ad q̄s s̄b **Iulij** finē puenim⁹. 7 pariter
xv. inibi nos reficiēdo p̄stitim⁹ dieb. Post q̄s inde quūm⁹ 7 ad
Lisbone nre recursim nos accingim⁹. a q̄ ad occidentis p̄tē. ccc.
sepositi leuc. eram⁹. 7 cur⁹ tandē deinde portū. **D.** h. cū p̄spe
ra saluatiōe ex cūcipotēt⁹ nutu rursū s̄buim⁹. cū duab⁹ d̄ utarat
nauib⁹. ob id q̄ tercā i **Serrationa** qm̄ amplē nauigare nō pos
set igni cōbussēram⁹. In hac autē nra tercio cursa nauigatiōe. xvi
circiter mēses p̄māsim⁹. e q̄b⁹. xi. absq; trāsmōrāne stellē necnō et
mator⁹ visē m̄horisue aspectu nauiganim⁹. q̄ tpe nōm̄c̄n̄ipos p̄
aliā meridional⁹ poli stellā regebant. **Que** sup̄ cōmēorata sunt
In eadē nra tercio facta nauigatiōe relatu mag⁹ digna p̄specti.

De quarte nauigatiōis cursu

Reliquū autē est. vt q̄ in tercia nauigatiōe nra p̄spectim⁹
edūserā. **Quia** p̄o iā p̄ lōga narratiōe fatiscor⁹ q̄z hęc ea
dē nra nauigatio ad speratū a nob̄ finē minime p̄ducta
est. ob aduersitatē infortuniūue q̄ddā: qd̄ in mar⁹ Etblā
nici nob̄ accidit sinu. idcirco breuior fīā. **Igit̄** ex **Lisbone** portu
cū sex p̄seruatiōe nauib⁹ exiim⁹. cū p̄posito insulā vnā p̄sus hori
zontē positā inuisendi. q̄ **Melcha** dicit⁹ 7 diuitiar⁹ multar⁹ famo
sa necnō nauū oīm sinea **Sangetico** siue ab indico mari veniē
tū recept⁹ siue statio est. quēdmōdū **Calicia** recept⁹ siue hospita
le oīm nauigatiū est: q̄ ab oriēte in occidentē 7 ecō uerso vagant⁹ put
de h̄ ip̄o p̄ **Calicutiē** viā fama est. **Que** q̄dē insula **Melcha** pl⁹
ad occidentē. **Calicutia** p̄o ip̄a pl⁹ ad meridiē respicit. qd̄ idcirco co
gnouimus quia ip̄a in aspectu. xxxiij. graduū poli antarctici sita
est. **Decima** ergo **Maij** die. **D.** iij. nobis vñ supra egredien
tibus: cursum nrm̄ ad insulas virides nuncupatas primo directi
mus. **Ubi** rerum necessariatum munimina: necnon et plura di

Quarta

uerforz modoz refrigeramina sumetes 7. et. interdū inibi diebus
cessite 3/4 veta Serocū post hec euangare ocepim? : cuiz nauis
dn̄s n̄r̄: canē p̄lupmofus capitolufqz. p̄ter necessitate 7 oim n̄m
vnanimitate 13 solū vt sele n̄r̄ 7 ser nauū p̄positū ostētare) iussit
vt in Serualionā Australē Ethiopie terrā tēderem?. Ad quā no
bis accellerāt. 7 illā tādē in p̄spectu hūtib? : tam inanis 7 acerba
sboratēpitas est ac vēr? p̄trari? 7 fortuna aduersa inaluū vt in
ipam (quā n̄ris ipi videbam? oculis p̄ q̄triduū applicare non va
luerim? : q̄ny no coacti fuerim? : vt illa relicta ad p̄iorē nauigatioez
n̄ram regresseremur. Quāquidē nos p̄ Suduesiū q̄ vēr? est in
termeridie 7 Lebocū reasumetes. ccc. p̄ illā maris aritudinē nau
uigauim? leucas. Un̄ factū est vt nob̄ et̄ lineā eq̄nociale trib? pe
ne q̄dib? iā tūc erātētib? : terra q̄dā a qua. xij. distabam? leucis) ap
paruerit q̄ apparitio nō pua nos affectū admiratiōe. Terra eten
illa insula in medio mari mltū alta 7 admirabilē erat q̄ leucis duas
bus lōgioz 7 vna dilatatioz nō exitebat: in quāq̄dē terra: nūq̄ q̄s
q̄s hoim aut fuerat aut habitauerat 7 nihilomin? nob̄ infelicissī
ma fuit. In illa em̄ p̄stolidū p̄siliū suū 7 regimē p̄fectus nauū n̄r̄
nauē suā pdidit. Nepe illa a scopulo q̄dā elisa 7 inde p̄pter h̄ in ri
mas diuisa sc̄i Laurētij nocte: q̄ Augusti. x. est) in mari penitus
s̄mersa exiit: nihil inde saluo manēte dēpris tūmodo nauis.
Eratqz nauis eadē dolioz. ccc. in q̄ n̄re torius turbe total potē
tia erat. Cū aut̄ oēs circa illā satagerem? : vt si forte ipam a piculo
s̄trahere valerem? : dedit mibi in mādatū idē nauū p̄ eci? : vt cū
nauicula vna in receptū quēpiā bonū: vbi pupes n̄ras secare oēs
recipe possem? ap̄d insulā eadē inuentū p̄gerē nolens tū ipē idē p̄fe
ctus vt nauē meā (q̄ nouē nant̄ meis stipata 7 in nantis picitāt̄
adiutorio int̄era foret) mecū tūc traducerē: s̄ solū vt editerat por
tū vnū in q̄sitū irē: et in illo nauē meā ipaz mibi restituerat. Qua
iussioe recepta ego vt mādauerat (supra mecū nauaz meoz me
dierate) in insulā ipam (a q̄. iiii. distabam? leucis) p̄perās pulcherrī
mū inibi portū: vbi classē n̄ram oēm tute suscipe possem? inue
ni. Quo cōperto. viij. ibidē dieb? eūdē nauū p̄fectū cū reliq̄ tur
ba expectādo p̄stiti. Qui cū aduenirēt moleste nō parē ptulū: atqz
q̄ mecū erat sic obstupescēbat vt nullo p̄solari mō vellēt. Nob̄ aut̄
in hac exultētib? angustia ipa octaua die pupim vnā p̄ equoz ad
uētare p̄sperim? : cui vt nos p̄cipe possent mox obuiā iuim? p̄fidē

Nauigatio

tes sperantes vna qđ ad meliorem portū quēpiā nos scđ duceret.
Quibz dū appropinquassem⁹ ⁊ vicissim nos relatuassem⁹ ⁊ cūlecti
illi nob⁹ eiusdē pfecti nrī nauē in mari penit⁹ (dēptis nautis) pdi
tā extitisse: q̄ nūcia vt pteplari vřa pōt regia maiestas) me nō par
ua affecerit molestia / cū a Libona (ad quā reuerti habebā). **D.**
lōge exiites leuē in lōgo remotosq; mari me esse sentire. Abilomē
nus tñ fortune nosmet subiiciētes vltēr⁹ pcessim⁹ ⁊ reuersis i pri
mis fuim⁹ ad memoratā insulā: vbi nob⁹ de lignis ⁊ aq̄ in pseruā
tiē meꝝ nauī puidim⁹. Erat pō eadē insula penit⁹ inhospitata in
habitataq; mltā aq̄ viuīda ⁊ suauī in illa scaturiente cū infinis ar
boribz innūerisq; volucrisq; marinis et terrestribz q̄ adeo simpli
ces erāt: vt sese manu cōprehēdi intrepide pmitterēt. Propter qđ
tot tūc pcedidim⁹ vt nāniculā vnā ex illis adimpleuerim⁹. In ea
autē nllā aliā iuenim⁹ aialia pterēz mures q̄maxios ⁊ lacertas bi
furcā caudā hñtes cū nōnllis serpētibz q̄s etiā in ea vidim⁹. Igi
tur pata nob⁹ inibi puīsiōe: s̄b v̄eto inter meridiē ⁊ Lebeciū ducē
te prexim⁹: ob id q̄ a rege mādatū accepim⁹ vt quācūq; nō obstā
te piclo pcedētis nauigatiōis viā insequeremur. Incepto q̄ huius
cemodi nauigio portū tāde vnū iuenim⁹, quē oim scōꝝ Abbaclā
nūcupauim⁹ ad quē (pserā annuēte nob⁹ auram altissimo) infra
xxij. p̄gim⁹ dies. Dūtāq; idē port⁹ .ccc. p̄fata insula leucis / in
quo qđē portū nec pfectū nrī nec quēquā de turba aliū reperim⁹
etsi tñ in illo mensibz duobz ⁊ diebz quatuor expectauerim⁹ / quibz
effluris: viso q̄ illuc nemo veniret p̄uātia nrā tūc ⁊ ego p̄corda
uim⁹ vt scđm latus lōgius p̄gredemur. Percursis itaq; cc. lx.
leucis portū cui dā alij applicuim⁹: in q̄ castellū vnū erigere p̄po
suim⁹. qđ ⁊ qđē pfecto fecim⁹: relicz in illo. xxiiij. **C.**risticolis no
biscū existētibz: q̄ ex p̄fecti nrī pupē pdita collecti fuerāt. Porro in
eodē portū p̄fātū p̄struēdo castellūz bresilico pupes nrās onustas
efficiēdo. v. p̄stitim⁹ mētibz: ob id q̄ p̄ nauarū p̄pancitāteꝝ pluri
moz appatū necessitate lōgi⁹ p̄gredi nō valebam⁹. Quibz su
perioribz ita pactis: cōcordauim⁹ post hęc in Portugalliā reuerti
quā rē p̄ grēcū trāsmontanūq; ventū necesse nob⁹ erat efficere **R.**
licis igi in castello p̄fato **C.**risticolis. xxiiij. ⁊ cū illis. xij. machi
nis ac alijs pluribz armis: vna cū puīsiōe p̄ sex mētibz sufficiente:
nec nō pacata nobiscū tellur; illi⁹ gente (de qua minima fit mētio
licet infinitos inibi tūc viderim⁹ ⁊ cū illis p̄acticauerim⁹. Nam

Quarta

cl. fere leucas est. xxx. et eis in insulâ ipaz penetravim⁹. Ubi inter
dū plurima p̄specim⁹: q̄ nūc subtricescēs libello meo. iij. navigatio
nū respuo. Est eadē terra ēē lineā eq̄noctialē ad partē Austri. xvij.
gradib⁹ 7 ēē Lisbone meridianū ad occidentis ptē. xxxv. p̄ut instrū
mēta n̄ra mōstrabāt nos navigationē nostrā p̄ Hornordensū (q̄
inter grēcū trāsmontanūg v̄tūs est) cum animi p̄posito: ad hāc
Lisbone civitatē p̄ficiscēdi iniciātes: tandē post multos labores
multaq; pericula in hūc eiusdē Lisbone portū infra. lxxvij. dies.
xxvij. Junij. **A. D.** iij. cū dei laude introivim⁹. Ubi honorificē
ce multū 7 v̄tra q̄ sit credibile festinē suscepri fuim⁹: ob id q̄ ipā
tota civitas nos in mari disperditos esse existimabat/ quēadmo
dū reliq; oēs de turba n̄ra p̄ p̄fecti n̄ri nauū stultā p̄sumptionem
exciterāt. Quo sup̄biam modo iustus omnū censor deus cōpen
sat. Et ita nūc apud Lisbonā ipam s̄b̄sisto: ignorās quid de me se
renissimus ipse rex deinceps efficere cogitet/ qui a tantis laborib⁹
bus meis iam exnunc requiescere plurimū peroptarē/ hūc nunc
um maiestati vestrē plurimū quoq; interdum cōmendans.

Americus Vesputius in Lisbona.

Pressit apud Argentorai

cos hoc opus Ingeniosus vir Joannes
grüniger. Anno post natū sab
uatorē supra sesquimilē
lesimū Hono.

Joanne Adelpho Julio Argentinenē Castigatore.